

גַּל עֵינַי וְאַבִּיטָה נְפִלְאוֹת מְתוֹרְתֶךָ

נְפִלְאוֹת

שיעורי תורה והתוועדויות חסידיות
מהרב יצחק גינזבורג שליט"א

עבודת האדם היא "עדי ערב", עד סוף זמנו בעולם. באנגלית
אומרים before it's too late, לפני שמאוחר מדי.
יש לך זמן מוגבל - אל תאבד זמן! בחסידות "עדי ערב" מתפרש
גם עד שתגיע לעריבות, לעונג בעבודת ה'.
הפירושים תלויים אחד בשני: אם לא תאבד זמן, כח ואנרגיה -
בסוף יהיה לך מתוק, טוב ועונג.
[מתוך השיעור "יצא אדם לפעלו"]

תזריע-החדש תשפ"ב

תזריע-החדש ה'תשפ"ב

- 04 "ביום השמיני"**
סגולות השמיני בתורה
סוד ה'בלי גבול בגבול'
שבמספר שמונה
- 07 הניגון החסידי**
ניגון מספר 518
ניגון איטי ועמוק מח"י תשרי תשפ"ב
- 08 "יצא אדם לפעלו"**
עיון בפרק תהלים של ר"ח
עבודה כללית ופרטית בנשמות
- 15 תשעה פסוקי אמונה**
שיעור אמונה ובטחון (29) ח"ב
התבוננות בחשיבות האמונה וכחה
לפעול במציאות מתוך אזכוריה בתנ"ך
- 22 "אשה מזרעת תחילה"**
קדושת לוי
המעלה בעבודת התחתונים
- 25 תאריך עברי**
מלכות ישראל - תיקון המדינה
להשתחרר מתרבות זרה
- 26 הסיפור החסידי**
הרבי הרש"ב
אהבת ישראל וחינוך עצמי אצל בעל
ההילולא של ב' ניסן
- 28 מענות ותשובות**
תשובות הרב לשואלים
אסטרולוגיה ומושג התמימות בתורת
רבי נחמן מברסלב
- 29 פְּאָזֶז' לְיִסְרָאֵל
מָה הַעֲבוּדָה שְׁלֵךְ?
רְזִי יִלְמַד אוֹתָנוּ מְתֵי צָרִיךְ לְהִתְחַזֵּק
וּמְתֵי בְּכָלֵל כְּדָאֵי לְהִתְחַיֵּל הַכֹּל מִחֲדָשׁ**

העלון מופק ע"י עמותת אוהבים להיות יהודים
לקבלת השיעורים במייל ולהצטרפות לצוות המפיצים: itiel@pnimi.org.il
עריכה: אביב מויאל | עיצוב: דעה אביחיל | התאמת עיצוב: ענבל ציק
מערכת: הרב יוסף פלאי, בעז יעקבי ואיתיאל גלעדי

הקדמת המערכת

שבת שלום לכל קוראינו בתוך **כל בית ישראל**. שבת פרשת **תזריע-החדש-ר"ח ניסן** כבר כאן ואתה גליון **נפלאות** נוסף ומלא בכל טוב.

מה בגליון השבוע?

נפתח ב**רשימה קצרה של הרב - "תורה חדשה"** מהשבוע, שמגלה את **סגולות השמונה** באופן מיוחד השנה. משם נעבור לשני שיעורים מלפני שנתיים שטרם ראו אור, עם קשר מיוחד לראש חדש ניסן שחל השבת ולעבודת ניסן בכלל.

בשיעור הראשון, **שיעור מלא-עבודה** על ביאור החסידות לפסוק **"יצא אדם לפעלו ולעבודתו עדי ערב"** (שאומרים היום ב"ברכי נפשי") - מבחין הרב **בין עבודת הפרט לעבודת הכלל** ומחדש 'נוסחה' **איך להגיע כבר בעולם הזה לעריבות ותענוג עבודת ה'**. השיעור השני, מנתח את כל הפסוקים בהם מופיעה המלה "אמונה" כצורתה, ולומד מכך ענינים חשובים ביחס **לאמונה - הכח הפנימי עליו יש לעבוד בחדש ניסן**.

כאן המקום לשלוח **טנא מלא ברכות** למעצבת המסורה, הגב' **דעה אביחיל** וב"ב לרגל הולדת הבת **אשירה** - תזכו לגדלה לתורה לחופה ולמעשים טובים, רוב נחת יהודי חסידי.

עם סגירת הגליון התבשרנו על **הפיגוע הרצחני בבני-ברק**, המצטרף לפיגועים **בבאר שבע** ובחדרה. הקב"ה **ינחם את משפחות החללים** הי"ד, ישלח **רפואה שלימה ומהירה לפצועים** ויחבוש שבר עמו.

"הרנינו גוים עמו כי דם עבדיו יקום ונקם ישיב לצריו וכפר אדמתו עמו."

שבת שלום ומבורך,

"בניסן נגאלו ובניסן עתידין להגאל",

המערכת

"ביום השמיני"

"השמיני" – גם השנה שלנו היא שנה 'שְׁמִנָה' בכל המובנים.

שמיני - בלי גבול בתוך גבול

יש להבין לעומק את היחוד והמעלה בסוד השמיני. חז"ל מציינים ש"כל השביעיין חביבין" ובתורה מפורש ש"העשירי יהיה קדש"^א. מהי, אם כן, המעלה המיוחדת של השמיני? המספר שבע מבטא את שלמות הטבע^ב והמספר עשר את הקדש, הנבדל לגמרי מן הטבע. המספר שמונה, שביניהם, הוא דרגה שמעל הטבע – רמז לאין-סוף^ג – אך כזו שאינה נבדלת ממנו

"שמיני שמונה שמינה" גם השנה

ישנו פתגם ידוע "שמיני שמונה שמינה"^א – שנה בה חל הפסח בתוך פרשת שמיני, ויוצא שקוראים (בחז"ל) "ויהי ביום השמיני" שמונה פעמים^ב, היא שנה 'שְׁמִנָה' ומבורכת בגשמיות וברוחניות.

אכן, גם בקביעות השנה, ישנה סגולה זו, משום שהביטוי "ביום השמיני" חוזר בתחלת פרשת שמיני ("ויהי ביום השמיני"^א) ובתחלת פרשת תזריע (וביום השמיני ימול בשר ערלתו^א), כך שקוראים בצבור שמונה פעמים^ב

נערך מרשימת הרב ע"י איתאל גלעדי. לא מוגה. כ"ה אד"ש תשפ"ב - רשימת הרב

א הובא ונתבאר במכתב ערב פסח תש"ד (אג"ק ח"א עמ' רעח ואילך) וברבי מקומות אצל הרבי מליובאוויטש.

ב במנחת שבת הגדול, בשני וחמישי בשבוע שלפני פסח, במנחת שבת דיום ראשון דפסח, במנחת שבת באחרון של פסח, בשני וחמישי ובשבת בשבוע שאחרי פסח.

ג ויקרא ט, א. "ויהי ביום השמיני" (504) הוא ביטוי מובהק של שמונה המתחלק ב-8 - ח פעמים סג (סוד הבינה, "רקיעא תמינאה").

ד שם יב, ג. רק המלה "וביום" (64) עולה ח ברבוע - יחוד אדם-חווה, רבוע ה-ח של חוה (רמז ל"אשה כי תזריע וילדה זכר"). חוה היא "אם כל חי" (בראשית ג, כ) ובצאצאיה מזרע שת (ראה עוד לקמן הערה טז), עד סיום שלשת האבות, יש עוד שבעה שמות (סה"כ ח שמות בחלוקת א-ז, כדלקמן בפנים) בהן מופיעה האות ח - חנוך מתולשח נח שלח נחור תרח יצחק. בהכאת אותיות אדם עולה כ פעמים 8 (160) ו-חווה עולה ל פעמים 8 (240) ובסה"כ ח"פ כל (כ ברבוע), סוד חן - ח פעמים ו (בחשבון גדול דמנצפ"ר).

ה במנחת שבת צו, בשני, חמישי ושבת שמיני, במנחת שבת שמיני ובשני, חמישי ושבת תזריע (כלומר, כך הוא בכל שנה בה שתי הפרשיות חלות בשבועות 'רגילים' - בלי שינוי הסדר ע"י ר"ח או חג הפסח, ובירושלים גם שושן פורים -

קביעות לא שכיחה).

סוד שמונה פעמים "שמיני" מתחלק כאן ל-ד בפרשת שמיני ו-ד בפרשת תזריע - סוד אלדד ומידד, שני דדי כנסת ישראל (ה"אשה כי תזריע"). היינו שסוד ח הוא שהנו מתחלק ל-דד (כל ד הוא ב ברבוע, בב, וכל ב מתחלק ל-אא, סוד החלוקה של מעשה בראשית, החל מ-ב רבתי ד"בראשית", כמבואר במ"א, וכן נוגע לסוד א-ח-ד, ואכמ"ל).

ו חיבור "ביום השמיני" "וביום השמיני" (952) מתחלק ב-8 (ח"פ 119, חצי רחל וכו') וכך גם חיבור תחלת שתי הפרשיות עד סוף פסוק ה"שמיני" - "ויהי ביום השמיני קרא משה לאהרן ולבניו ולזקני ישראל" וידבר הוי' אל משה לאמר. דבר אל בני ישראל לאמר אשה כי תזריע וילדה זכר וטמאה שבעת ימים כימי נדת דותה תטמא. וביום השמיני ימול בשר ערלתו" (9680) - מתחלק ב-8 (ח"פ 1210; עולה גם ה"פ 44 ברבוע). "השמיני" במספר קדמי עולה 1560 - 8 פעמים 195 (נ במספר קדמי), העולה י פעמים יוסף (שמדתו יסוד, העולה ח פעמים י), ס פעמים הוי'.

ז ויקרא רבה כט, ט.

ח ויקרא כז, לב.

ט נצח ישראל פי"ט ובכ"ד.

י גבורות ה' פמ"ז, תפארת ישראל פ"ב ועוד.

יא וכפי שנהגים במתמטיקה לסמל את האיין-סוף כ-8

מ-יד ניסן^{כב}, "אך ביום הראשון"^{כג}). שירת הים פותח ב"אז ישיר"^{כד}, א שהיא למעלה מ-ז^{כה} אך מחוברת אליה, סוד השמיני כנ"ל (וכן יום שירת הים הוא היום ה-ח ביחס ל-יד ניסן, שהוא פעמיים ז).

בתחלת חדש ניסן קוראים את קרבנות הנשיאים. הנשיא השמיני הוא נשיא שבט **מנשה** – אותיות **שמנה** ואותיות **נשמה** (סוד הבינה, "נשמת שדי תבינם"^{כו}, "רקיעא תמינאה"). אכן, בלידת השבטים השמיני הוא אשר^{כז} – אשר היינו גילוי התענוג בבינה ("התגלות עתיקא באמא"^{כח}, "רקיעא תמינאה"). חיבור **אשר מנשה** – הרמוז בפירוש בפסוק "**מאשר שמנה** לחמו והוא יתן מעדני מלך"^{כט} (פסוק העידון-התענוג שמתגלה בלחם דווקא, סוד מזון-לחם בבינה^ל) – עולה תמימות (פנימיות ההוד, הספירה השמינית מלמעלה^ל, ביחס אליה נאמר "בינה [השמינית] עד הוד אתפשטת"^{לב}).

שמיניות בפרשות השמיניות

השמונה מופיע בפרשת שמיני בתופעה חשובה נוספת – מנין ה"שמונה שרצים"^{לג}

כב ראה רבינו בחיי וחזקוני עה"פ.

כג שמות יב, טו.

כד שמות ט, א. גם כאן כפולות ה-8 מובהקות: "אז עולה **ח** ישיר" עולה ח"פ א-דני, וביחד עולה **לב** (ד"פ ח) במשולש - ח"פ 66 (היה-הוה-יהיה, **גלגל** וכו').

כה ראה סדרת שיעורים בשנת תשמ"ב: י"ז וכו"ג אייר; ט"ז סיון.

כו איוב לב, ח.

כז בקרבנות הנשיאים קרבן שבט אשר נקרא ביום ה-יא, המכוון בחדשים כנגד שבט שהכח- הפנימי שלו הוא התענוג (ראה **מבחר שיעורי התבוננות** ח"י עמ' 168).

כח ראה הגהת הרנ"ש לאוצרות חיים שער עתיק פ"ד; תורת שמואל תרכ"ז עמ' לד (וראה שם עמ' עח שמציין לזהר ח"ג קעח, ב).

כט בראשית מט, כ.

ל מבוא שערים ש"ד פ"ב ובכ"מ.

לא ראה **סוד ה' ליראוי** ש"א פ"א (וביאורו ב**שיעורים בסוד ה' ח"ג**); **אל עולם הקבלה** פ"ז; **הנפש** פ"ב.

לב ע"פ הקדמת תקו"ז, א. ראה ע"ח שער הכללים פ"ד; ע"ח שכ"ט (הנסירה) פ"ח.

לג ויקרא יא, כט-ל. **שרצים** עולה י"ח 8 ברבוע (ראה לעיל הערות ד ו-טז).

לגמרי. כלומר, הסוד של "שמיני" הוא "בלי גבול בגבול" – הדרגה שמאפיינת רבי אמת^{לד}. לכן מציינים חז"ל שבכינור של ימות המשיח יהיו שמונה נימים^{לד} – ימות המשיח הם מה שמעבר לעולם הזה, אך עדיין אינו בגדר העולם הבא^{לד}, והמשיח עצמו הוא הדמות המושלמת של בלי גבול בתוך גבול.

ורמז לשלמות המשיחית: "הכל הולך אחר הפתיחה"^{לד}. המספר שמנה מופיע לראשונה בתורה בפסוק "**ויהיו ימי אדם אחרי הולידו את שת שמנה מאת שנה ויולד בנים ובנות**"^{לד} (3336) העולה שמונה פעמים **אדם-דוד-משיח**!^{לד}

ההכנה ל"זמן חרותנו"

סוד השמונה הוא ההכנה ל"זמן חרותנו" – החופש מכבלי הטבע שמופיע בתוך גדרי המציאות. חרות שייכת לספירת הבינה, שנקראת בזהר "עלמא דחירו"^{לד}, והבינה עצמה היא סוד "רקיעא תמינאה"^{לד}, הרקיע השמיני. ההכנה מתחילה מראש חדש ניסן, שאחת מעשר העטרות שהוא נטל היא היותו היום השמיני למילואים^{לד} ("ויהי ביום השמיני"). שיא חג הפסח וגאולת מצרים הוא בקריעת ים סוף ושירת הים שאחריה, עליה אומר רש"י^{לד} שנאמרה ביום השמיני מיציאת מצרים (כלומר, היום השמיני

שוכב: ∞.

יב מאמר רבי הלל מפאריטש, כפי שמופיע בכתבי החסיד ר' יוחנן גורדון. מובא במגדל עז (מונדשיין) עשרה מאמרות עמ' שנג ונתבאר באריכות בלב לדעת מאמר "וצדיק יסוד עולם".

יג ערכיני, ג.

יד ראה הניל בהערה הקודמת וכן ברכות לד, ב; שבת סג, א; פסחים סח, א; סנהדרין צא, ב; צט, א; זבחים קיח, ב.

טו ע"פ פרקי דרבי אליעזר פמ"ב.

טז בראשית ה, ד. "שמנה מאות שנה" ר"ת **שמש**, י"ח 8 ברבוע (**אדם-חיה** כנ"ל הערה ד).

יז ספר הליקוטים האזינו (ועוד); ספר הגלגולים פ"א (ושם פס"ב בשם ספר הקנה); רקנאטי בראשית א, כו; תו"א ויחי מו, ד; המשך "זככה" תרל"ז פ"כ.

יח זהר ח"ב קפו, א.

יט שם ח"א קסב, ב.

כ סדר עולם פ"ז (הזבא ברש"י עה"פ ויקרא ט, א). ובכ"מ.

כא רש"י על במדבר טו, מא (מיסודו של רבי משה הדרשן).

בה מופיעים שמונת בגדי הכהן הגדול^ל.
 בחומש ויקרא הפרשה השמינית היא אמה,
 בה נמנים שמונת הקרובים^ר (אב, אם, אח, אחות,
 בן, בת, איש, אשה – כאשר לכל א יש ז קרובים
 סביבו).

בחומש במדבר הפרשה השמינית היא
פינחס (העולה ח פעמים הוי'), החותמת בשמיני
 עצרת^מ (וכן מנין פסוקי הפרשה הוא 168, ח"פ
איה^מ).

בחומש דברים הפרשה השמינית היא **נצבים**
 (העולה ג"פ 8 ברבוע), הפותחת בשמונה סוגים
 בנשמות ישראל^מ (וכן מנין פסוקי הפרשה הוא
 40, 8 פעמים 5).

לט שמות פכ"ח. **אהרן** - הכהן הגדול בפרשת תצוה - עולה
 16 (פעמיים 8) ברבוע, 8 פעמים 8 פעמים 4.
 ת ויקרא כא, ב-ג.

מא במדבר כט, לה-לט. המלה **עצרת** מתחלקת ב-8 (כ"ל
 בפנים ביחס ל-**צרת**).
 מב יש להעיר שמספר הפסוקים הגבוה ביותר בפרשה
 בתורה הוא מספר פסוקי פרשת נשא - 176, 22 פעמים 8
 (כפי שמופיע, בחלוקה זו, בפרק התהלים הארוך ביותר -
 "תמניא אפי").

מג דברים כט, ט-י. שתי המדרגות האחרונות, המשלימות
 לעשרה סוגים, אינן בכלל ישראל - "מחטב עציץ עד שאב
 מימך".

(שהם אחד הדברים בהם התקשה משה^ל, משום
 שייכותם למה שמעל לטבע-למציאות^ה). פרשת
 תזריע עוסקת בעיקר בצרעת, שגם היא תופעה
 שלמעלה מהטבע שמתגלה בטבע^ל, כאשר גם
צרת (760) וגם **מצרע** (400) הם כפולות 8.
 אך עיקר החידוש הוא שהשמיניות העיקריות
 בתורה מופיעות דווקא בפרשת השמיניות בכל
 חומש:

בחומש בראשית הפרשה השמינית היא
 וישלח, בה נמנו שמונת מלכי אדום^ל (ז מלכאין
 קדמאין דמית^ל ואחריה המלך הדר שהוא
 ראשית התיקון - ביחס של א על גבי ז).
 בחומש שמות הפרשה השמינית היא תצוה,

לד מנחות כט, א.

לה ראה גור אריה על ויקרא יא, א.

לו רמב"ם סוף הלכות טומאת מצורע. ראה גם חדא"ג
 למהר"ל לסנהדרין צח, ב (ועד"ז בנצח ישראל סוף פמ"א) -
 "כי הצרעת הוא דבר חוץ למנהגו של עולם" ולכן מסביר שגם
 המשיח נקרא מצורע ("חיוורא דבי רבי") כי יהיה "חוץ לטבע
 ומנהגו של עולם".

לז בראשית לו, לא-לט.

לח ראה ע"ח שער הכללים פרקים א-ב; לקו"ת (האריז"ל)
 ס"פ וישלח. ובכ"מ.

צער הצדיק

את נגע הצרעת פוגשים דווקא אצל הצדיקים הגדולים: ידו של משה רבינו הפכה מצורעת, מרים
 הנביאה הפכה מצורעת, ועל המשיח נאמר שהוא מצורע. פרשת הנגעים פותחת ב"אדם כי יהיה
 בעור בשרו" - 'אדם' רומז לצדיק, 'אדם המעלה'.

לצדיק יש 'חוש' בגאולה, הוא מכיר את עוצמת הטוב בגאולה העתידה, וממילא הוא חש את
 עומק הרע שבגלות (לעומת אנשים רגילים כמונו, שאינם 'מתרגשים' מהגלות). יש לו רגישות
 רבה, והוא חש על בשרו ממש את הפגמים הסובבים. השרש **צרע** נטריקון **צ-רע**, "צדיק ורע
 לו" - הוא צדיק אבל רע ומר לו מהרוע שנמצא בחוץ. **צרע** אותיות **צער** - זו תחושת הצער
 העמוקה של הצדיק המצורע, צער שגורם לו לעורר רחמים רבים מאת ה'.

[לפי מעין גנים]

ח"י תשרי תשפ"ב

לאט ועמוק $\text{♩} = 60$

3

4

7

9

13

1

2

Detailed description: The musical score is written on a single staff in 4/4 time with a key signature of two flats (Bb and Eb). It begins with a tempo instruction 'לאט ועמוק' (Ad libitum) and a metronome marking of 60 quarter notes per minute. The first measure contains a triplet of eighth notes. The piece consists of five lines of music, with measure numbers 4, 7, 9, and 13 indicated at the start of their respective lines. A first ending bracket spans measures 10 and 11, and a second ending bracket spans measures 12 and 13. The score concludes with a double bar line and repeat dots.

שיעור

עיון בפרק של ראש חדש

"יצא אדם לפעלו"

קיצור מהלך השיעור

בכל ראש חדש אומרים את הפסוק **"יצא אדם לפעלו ולעבדתו עדי ערב"**, המבואר בעומק בדרושי החסידות. בשיעור עסיסי וגדוש-עבודה לימד הרב את לוח "היום יום" המתמצת את הדברים, תוך התייחסות גם למקורות הדברים. עיקר ההתבוננות ב'עבודה' הוא היחס בין המלאכות הכלליות המוטלות על כל הנשמות למלאכה הפרטית של כל אחד בפני עצמו והעיקר ב'השכלה' התנועה של **"ירידה צורך עליה"** בשני הפירושים לענין בחסידות. השיעור נמסר בקבלת פנים לחתן, בנוכחות תלמידי הישיבות "עוד יוסף חי" ביצהר, "תום ודעת" בירושלים וישיבת חומש, ובערב יום הבחירות – וכל הדברים הללו באים לידי ביטוי בשיעור היסודי.

אחד ללמוד אידיש כדי לקרוא גם את הלקוטי-דיבורים באידיש וגם את ספר המאמרים אידיש. זהו יסוד האידישקייט – עבור מי שרוצה להיות יהודי, לא להיות חסיד אלא פשוט להיות יהודי, זו חובת גברא. בספר המאמרים אידיש יש מאמר מאד יפה על הפסוק **"יצא אדם לפעלו"** – כדרך כל המאמרים שם, אבל משהו מיוחד. בקטע בלוח **"היום יום"** מובאים מהאגרת שני פירושים לפסוק (שמופיעים גם במאמר) – פירוש של ירידה ופירוש של עליה הנגרמת על ידי הירידה. זהו אחד הקטעים המובהקים בנושא **"ירידה צורך עליה"**^ה, בו אנו עוסקים בזמן האחרון. כמו שמיד נראה, פירוש אחד הוא

"ירידה צורך עליה"

בראש חדש אומרים את הפרק **"ברכי נפשי"**, בו כתוב **"יצא אדם לפעלו ולעבדתו עדי ערב"**^א. לכן, כפי הנראה, יש ביאור על הפסוק הזה בלוח **"היום יום"** דווקא בראש חדש – **"היום יום"** של א' אדר^ב.

על הפסוק הזה יש גם אגרת של הרבי הקודם^ג וגם מאמר של הרבי הקודם באידיש^ד. כדאי לכל

נרשם ע"י איתיאל גלעדי. לא מוגה. קבלת פנים הדר-יוסף-תם ואהבה שפרה מימון (ח"ג). ה' אדר תש"פ - כפ"ח א תהלים קד, כג.

ב גוימטריא מופלאה: ממוצע שש המלים בפסוק **"יצא אדם לפעלו ולעבדתו עדי ערב"** הוא א אדר (206)!

ג אג"ק כ"ק אדמו"ר מוהרי"צ ח"ג אגרת תשצה (עמ' תלה ואילך).

ד ספר המאמרים אידיש ד"ה **"יצא אדם לפעלו"** (עמ' 200).

ה לקו"ת בהר מא, א ע"פ מכות ז, ב. ובכ"מ.

ו החל משיעורי כ"ב-א חשון תש"פ.

שרוחו "עלה היא למעלה", לעומת רוח הבהמה ש"יורדת היא למטה לארץ"². לאדם יש תמיד שאיפה למעלה³.

הפירוש הראשון עוסק בירידת הנשמה למטה, שאצלנו היא גם הירידה לחופה, הלידה מחדש פעם שניה:

הנה כל נשמה בירידתה למטה, יש לה מלאכות כלליות ופרטיות.

בירידה לעולם אתה הולך לקראת שני סוגי מלאכה – מלאכה כללית ומלאכה פרטית. צריך להבין את המושגים. היה אפשר לפרש בכמה אופנים. אצלנו, החברה שיושבים כאן, אפשר לפרש שמלאכות כלליות היינו מה שעושים בשביל כלל ישראל – "עדי ערב", עד שאתה מתערב עם הכל, עם כל הפוליטיקה, וגם מתלכלך, עד שכולם בסוף שונאים אותך... לעומת זאת, מלאכות פרטיות היינו מה שאתה עושה לעצמך – לומד תורה, מתפלל.

כך היה אפשר לפרש, אבל איך הוא מפרש כאן?

מלאכות כלליות - הגברת הצורה על החומר והארת העולם

וזוהו יצא אדם לפעלו, דיציאת הנשמה מעמידתה בשמי רום באוצר הנשמות [בו היתה קודם], **ויירדתה מדרגא לדרגא עד בואה להתלבש בגוף ונה"ט והבהמית** [היא ברום כל המעלות ויורדת מטה-מטה עד להתלבשות בגוף ונפש הטבעית ונפש הבהמית].

הנשמה היתה ברום כל המעלות, באוצר הנשמות, והיא יורדת מטה-מטה עד שהיא מתלבשת בגוף, בנפש הטבעית ובנפש הבהמית. כנראה אלה מדרגות שונות – מהסדר כאן משמע שהגוף יותר נעלה מהנפש הטבעית והנפש הטבעית יותר נעלית מהנפש הבהמית. בכל אופן, לשם מה כל הירידה?

הוא בשביל אדם לפעלו במלאכות הכלליות

שכל הפסוק מדבר על ירידת הנשמה לעולם, היציאה מהרחם עד עת זקנה, ופירוש שני הפוך, שכל הפסוק מדבר על האדם כאשר יוצא מהגוף שלו, אחרי מאה ועשרים, ועולה למעלה. אם כן, אין לך פסוק בכל התנ"ך שכל כך כולל, על פי פשט, את המושג "ירידה צורך עליה", כמו הפסוק הזה עם שני הפירושים המובהקים שלו. זהו פרק ראשי, שיכול להיות פרק ראשון ממש, בהתבוננות של "ירידה צורך עליה".

אנחנו נמצאים בקבלת פנים לחתן וכלה, ורוצים כמובן לקשר זאת גם לחתונה. חתונה היא שוב ירידת הנשמה לתוך הגוף⁴ – שוב "יצא אדם לפעלו". יש משהו בחתונה, חידוש של החתונה, שהתחלה והסוף, ה"יצא אדם" וה"עדי ערב", הם יחד. כמו שנראה, אחד מפירושי "עדי ערב" הוא עד שאתה זוכה להגיע לעריבות, "נעימות עריבות ירדות מתיקות" בלשון האוה"ח הקדוש⁵. שני גופים שמתחברים יוצאים תערובת, "מעשה מרכבה", והחיבור הוא ערב – כמו שמוסבר⁶ ההבדל בין מתוק לערב. יחסית, המתוק הוא טעים לכתחילה ואילו הערב הוא מה שקודם לא היה כזה וחברו-תבלו אותו עד נעשה ערב לחיך עוד יותר מהמתוק מלכתחילה. גם בחתונה, יש חתנים וכלות שהם ילדים מתוקים – אבל לא תכל'ס להשאר מתוק. צריך להגיע "עדי ערב", ובשביל "עדי ערב" צריך "יצא אדם לפעלו".

אחרי ההקדמה הזו נקרא בפנים:

מלאכות כלליות ומלאכות פרטיות

כתיב יצא אדם לפעלו ולעבודתו עדי ערב.

הוא לא כותב כאן, אבל לפרש עוד לפני הכל "יצא אדם" – שהיציאה היא "בשביל אדם" (ביטוי שישתמש בו בהמשך, אבל בהקשר יותר רחב), קודם כל צריך להיות אדם. גדר אדם הוא

2 ראה תורת שמואל מאמרי חתונה ד"ה "שמח תשמח" (עמ' קנה). לקו"ש חכ"ט עמ' 450.

ח בתחלת פרשת אחרי מות.

ט ראה יריעות שלמה חוברת ו יריעה ט.

י וראה תניא פכ"ז.

יא קהלת ג, כא.

יב על סוד השאיפה ראה גם שיעור אור לכ"ב שבט תש"פ.

להגביר הצורה על החומר,

פלא, הייתי חושב שהגברת הצורה על החומר היא מלאכה פרטית – כל אחד באופן שלו, כאשר נדרש משפיע, או אפילו רבי, כדי לדעת מהי ואיך היא העבודה שלי.

מי אמר ש'כל הענין שלי הוא להגביר את הצורה על החומר? הרבי אמר זאת על עצמו! זהו סיפור חשוב לדעת. נכנסה לרבי ליחידות אשה מתל אביב, אשה חשובה, חב"דניקית מבוגרת, שדאגה לבריאות הרבי. היא דאגה כמו כל 'אידישע מאמע'

– התייחסה לרבי כמו לילד שלה. כשהיא נכנסה ליחידות היא התחילה להתלונן לרבי, לתת לו מוסר – 'אתה לא אוכל מספיק ולא ישן מספיק'. מה הרבי אמר לה? את המשפט הזה – תדעי ש'מיין ענין איז הגברת הצורה על החומר' ('הענין שלי הוא הגברת הצורה על החומר'), ודי למבין. כך שמעתי מפייה. דבר גדול מאד שהרבי יכול לומר על עצמו, ודווקא לאשה הזו.

כאן הוא קורא להגברת הצורה על החומר "מלאכות כלליות". למה? אף על פי שכנראה כל אחד עושה זאת בהתאם לטבעו – זהו דבר שכולם צריכים לעשות. גם כל החקירה, ועוד יותר כל החסידות, קשורות להגברת הצורה על

החומר². [כתוב בתניא¹ שיסוד ושרש כל התורה להגביר את הצורה על החומר]. כן, זו עבודה ששייכת לכולם.

היתה לי הוה אמינא שמלאכה כללית היא מלאכה עבור כלל ישראל. מה שייכת הגברת הצורה על החומר לעשיית משהו בשביל הכלל? זהו סיום המשפט כאן:

להאיר את העולם באור תורה ונר מצוה.

כנראה שאם לא אגביר את הצורה על החומר בתוך עצמי לא אצליח להאיר את העולם, להיות נר להאיר לרבים. דווקא על ידי הגברת הצורה על החומר אני מסוגל להאיר את כל העולם, ב"נר מצוה ותורה אור"¹⁰. משמע שעל ידי הגברת הצורה על החומר אני נעשה מספיק שקוף וזך שהאור שלי מאיר את העולם, ועוד יותר כאשר אני עוסק בכך במודע – יוצא ומלמד. בכל אופן, הוא קורא לכל הענין מלאכות כלליות – הגברת הצורה על החומר בשביל להאיר את הסביבה. זהו "פעלו" של אדם.

מלאכה הפרטית – תיקון המוחין והמדות

ומה הן מלאכות פרטיות?

ולעבודתו שהיא מלאכה הפרטית, דכל נשמה יש לה עבודה פרטית במוחין ובמדות כפי טבעה וענינה...

יש עבודה פרטית, שונה לגמרי, במוחין ובמדות. היחס כאן הוא כמו כלל ופרט. הכלל הוא שצריך להגביר את הצורה על החומר ולהאיר את העולם. אבל איזה מאמר חסידות אתה צריך ללמוד? איך אתה צריך להתבונן? אולי אתה צריך ללמוד עוד דברים? אולי 'מותר לך' להסתכל בעוד ספרי חסידות חוץ מחב"ד? זו כבר מלאכה פרטית, דברים פרטיים ששייכים לכל אחד ואחד לפי טבעו וענינו. צריך הרבה להתבונן בכך שדווקא לענינים הללו הוא קורא

יג ראה גם לוח "היום יום" ז' כסלו.

יד ראה "חינוך קטן" בתניא (לפני שער היחוד והאמונה).

טו משלי ו, כג.

ויותר חסרונות. שוב, בשביל המלאכות הפרטיות צריך לדעת את כל החסרונות שלך טוב-טוב. בנוסף, אתה כל הזמן צריך לדעת ש"הלא צבא לאנוש עלי ארץ"¹ – "צבא" הוא זמן מוגבל. יש לך זמן מוגבל, ותדאג להספיק לפני שמאוחר מדי – לא לאבד זמן.

כמו שכעת – בתקופת בחירות – יש ענין מיוחד לא

לאבד קולות, כך תמיד יש ענין לא לאבד זמן. זהו הפירוש הראשון שלו ל"עדי ערב". אם נחבר לפירוש השני, היותר חיובי, ש"עדי ערב" היינו עד שתגיע לעריבות, לעונג בעבודת ה' – כנראה הא בהא תליא. אם לא תאבד זמן, לא תאבד כח ואנרגיה – בסוף יהיה לך מתוק, יהיה לך טוב, יהיה לך עונג.

עד כאן היה פירוש אחד, הפירוש של הירידה – יותר על פי פשוט.

עלית הנשמה

כעת הוא מביא את הפירוש השני, העליה שאחרי הירידה:

ובעומק הענין

דווקא לפירוש השני, המשלים, העליה שבעקבות הירידה, הוא קורא "עומק הענין" – יותר עמוק ממה שאמרתי עד עכשיו.

ביאור הכתוב... דקאי על כללות ענין העליה שנעשה ע"י ירידת הנשמה למטה דיצא אדם,

עומק הענין מדבר על העליה בעקבות הירידה – מה שיהיה אחרי מאה ועשרים שנה:

דבעלות הנשמה מהיותה למטה מלובשת בגוף, לפעלו היא עוסקת בעוה"ב באופן התעסקותה בעוה"ז,

כשאתה יוצא מהגוף לעולם הבא, לגן עדן, אתה יוצא "לפעלו" – להמשך אותו פועל שעשית בעולם הזה. דע לך שמה שעשית פה

אפשר לפרש שמלאכות כלליות היינו מה שעושים בשביל כלל ישראל – "עדי ערב", עד שאתה מתערב עם הכל, עם כל הפוליטיקה, וגם מתלכלך, עד שכולם בסוף שונאים אותך...

עבודה, "עבדתו".

בשביל מה צריך רבי?

בלוח "היום יום" יש כאן שלש נקודות, כי זהו דילוג בציטוט מתוך האגרת של הרבי הריי"צ שהיא המקור. במכתב המקורי הוא כותב כאן שה"פועל" שלך ("לפעלו") שוה לכולם, שוה לכל נפש. בשביל להגביר את הצורה על החומר ולהאיר את העולם, הפועל שלך, לא צריך רבי – זהו כלל, אפשר

ללמוד זאת. אבל בשביל לדעת את העבודה הפרטית שלך ("לעבדתו") – צריך רבי.

הוא אומר עוד ווארט: דווקא בשביל העבודה שלך אתה חייב לדעת את כל החסרונות שלך, ושהם יהיו נוגעים לך, שתדאג מהם. כשזהו המצב אין לך ברירה – רק ללכת לצדיק, לרבי, להתייעץ איתו, להכנס ליחידות. כולי האי ואולי, אם תצליח לגלות לפני הצדיק את כל נבכי הנפש שלך, את כל הבעיות שלך – תזכה לקבל עצה טובה, "עצה טובה קא משמע לך"², למצוא את דרך העבודה שלך.

כלומר, כאן המלה עבודה היא קצת כמו שמבקשים שליחות – שליחות פרטית. כאן הוא אומר שזו עבודת מוחין ומדות, אבל ברגע שאני מקשר זאת לשליחות הענין גם שייך לזולת – חוזר לכלל. בכל אופן, כאן הוא לא מזכיר זאת, אלא רק מסביר שעבודה פרטית היא איך לעשות את תיקון המוחין והמדות שלך.

לא לאבד זמן

ממשיך לפרש:

עדי ערב בעוד יש זמן לעשות כמ"ש היום לעשותם.

הבטוי באנגלית הוא before it's too late, לפני שמאוחר מדי. לפי הפירוש הזה, שהפסוק מדבר בירידת הנשמה לגוף, זהו פירוש חזק: ככל שיוורדים, גם בתוך ההסתה, מגלים יותר

¹ זי איוב ז, א.

² זי עירובין לט, א ובכ"ד.

שלאחר היגיעה הקשה של תחלת הדרך מגיעים ל"סופן שלוה" והנאה אלקית גם בעולם הזה; פירוש המתקה, ש"עדי ערב" היינו תענוג העולם הבא, "שעולה בעילוי אחד עילוי עד הנועם והעריבות דעצמות א"ס ב"ה".

פעולה ועבודה

עיקר הדיוק בכל הקטע הזה הוא ההסבר לשרשים **פעל** ו-**עבד** – "פעלו" ו"עבדתו". הוא מסביר כאן "עבדתו" כמו שנוהגים לומר בחסידות 'עבודה'. בחב"ד 'עבודה' היא בעיקר התמסרות לעבודת התפלה בהתבוננות והשתפכות הנפש. הוא אומר שלכל אחד יש את ה'עבודה' שלו, משהו פרטי, אבל הפועל שוה לכולם יחסית – עבודה שוה לכל נפש. למה? כי פועל היינו "המעשה הוא העיקר"^{כא} – לא עבודת המח והלב.

הוא כותב בפירוש במכתב שהגברת הצורה על החומר היא בעיקר על ידי קבלת עול מלכות שמים. לפי המשפט הזה אפשר להבין הרבה יותר טוב את אמירת הרבי 'הענין שלי הוא הגברת הצורה על החומר' – אצל הרבי הכל, מהתחלה עד הסוף, הוא קבלת עול מלכות שמים. הרבי נולד ב"א ניסן, היום של הנשיא אשר – יש לו בקבלת עול אושר. הוא מגיע, גם בעולם הזה, ל"ערב" בפירוש השני, עריבות ומתיקות – אבל העבודה בפועל היא קבלת עול מלכות שמים, "המעשה הוא העיקר". לכל אחד יש את העבודה הפרטית שלו, אבל הוא יוצא בעיקר בשביל "לפעלו" – "המעשה הוא העיקר".

איך אני יודע שפועל הוא קבלת עול? יש **על** בתוך השרש **פעל** – **פעל** היינו **פה-על**, קבלת-עול'ניק. איך אני יודע ש'עבודה' יוצאת דווקא מתוך הפועל שלפניה, ה"לעבדתו" מתוך ה"לפעלו"? יש לנו כלל שיש הרבה זוגות מלים בהם המלה השנייה יוצאת מהאות השנייה של המלה הראשונה – היא היתה טמונה בתוכו ומתגלה ממנו. כך כאן, ה-**עבד** מתגלה מתוך ה-**פעל**.

כא ע"פ אבות פ"א מ"ז.

למטה – זה מה שתמשיך לעשות למעלה:

ואם היה קובע עתים לתורה, גם שם מכניסים אותו באהלי תורה,

גם שם יש ישיבת עוד יוסף חי וישיבת חומש וכו'. יש 'היכל חומש' בשמים – לא יודע אם זה מענין כאן מישהו, אבל טוב לדעת שאם היית בחומש פה תהיה בחומש גם שם למעלה.

וכך גם ביחס לעבודתו הפרטית:

לעבודתו, אם עסק בעבודתו כראוי אז הנה עליתו עדי ערב שעולה בעילוי אחר עילוי עד הנועם והעריבות דעצמות א"ס ב"ה.

כאן היה הפירוש הטוב יותר של "עדי ערב", לשון עריבות.

שלשת פירושי "עדי ערב"

אמרנו קודם שבחטונה יש יחד את שתי המדרגות – גם הירידה וגם העילוי של "עדי ערב". באמת, במאמר באידיש מסביר הרבי הקודם שמי שעובד את ה' כדבעי זוכה לפירוש החיובי של

"עדי ערב"

גם בעולם הזה. כלל גדול לגבי עבודה ש"כל ההתחלות קשות" אבל לאחר המאמץ

הגדול שדורשת העבודה האמיתית בתחלת דרכו של האדם – הסוף הוא חיים של אושר בגוף ורוח גם בעולם הזה, על דרך "צדיקים תחלתן יסורין וסופן שלוה"^ט.

אם כן, נמצא שב"עדי ערב" יש שלשה פירושים-שלבים, בסוד חש-מל-מל (הכנעה-הבדלה-המתקה)³: פירוש ההכנעה, ש"עדי ערב" היינו לפני שיהיה מאוחר מדי; פירוש ההבדלה,

יח רש"י על שמות יט, ה.
יט רש"י על בראשית כז, כט.
כ כש"ט (קה"ת) אות כח, ובכ"ד.

הן לעולם ועד (ובדרך של נשיאת הפכים, חסד וגבורה דעצמות, העליות לא סותרות את ענין ה"מנוחה לחיי העולמים").

הרבי כותב כמו אדמו"ר הזקן, שבסוף יש מנוחה. לאחר ג' תמוז אנחנו כבר הדור השביעי לאדמו"ר האמצעי, אז אין הרבה סיכוי שתהיה לנו (רק) מנוחה. כאן היציאה לפועל, "יצא אדם לפעלו", היא המנוחה – קבעת עתים לתורה אז מכניסים אותך לאהלי תורה בעולם הבא. יחסית, זוהי מנוחה. אבל דווקא עבודה – שהאדם 'עובד', כמו רבי הלל מפאריטש – עושה שתעלה מחיל אל חיל בלי סוף. בכל אופן, בסוף תגיע לנועם ועריבות של עצמות אין סוף ב"ה (ובסוד נשיאת-הפכים הנ"ל) – לא קורא לעליה זו מנוחה אלא "עדי ערב".

סוד חיבוט ערבות

אפשר לדרוש עוד הרבה-הרבה על המלים "עדי ערב". אפשר לדרוש מלשון "כל ישראל ערבין זה בזה"^{כא}. גם בירידה שלנו – צריך לודת כל כך לתוך העם עד שאתה מרגיש ומקיים את הערבות של כל היהודים. נכלל בכך גם העיסוק בבחירות מחר, להתעסק עם עניני ציבור, "עדי ערב" – להיות מעורב בציבור.

אפשר לפרש "עדי ערב" מלשון ערבות, בדי ערבה, שאין להם לא טעם ולא ריח. צריך להגיע גם ליהודים שאין להם לא טעם ולא ריח, לא תורה ולא מצוות^{כב} – צבור חילוני לחלוטין – וגם להרגיש בעצמך ש'אין לי לא טעם ולא ריח'. צריך לחבוט את עצמי, לעשות ביטוש, חבטות ערבות. למה אמרתי זאת? התפלה שאומרים אחרי חבטות הערבות – "עדי ערב" – אומרת שזהו סוד הנשיקין. אחד הדברים הכי עמוקים, תכלית כל החגים – שאתה חובט את עצמך, ויכול

יש לך זמן מוגבל, ותדאג להספיק לפני שמאוחר מדי – לא לאבד זמן

פעל-עבד עולה 256, שלמות של 16 ברבוע, 4 בחזקת 4, 2 בחזקת 8 – אהרן הכהן. היה לנו שיעור לפני כמה ימים^{כג} שיש רק אחד שכתוב עליו "אשרי תבחר ותקרב"^{כד} – אהרן הכהן.

לא אברהם, לא יעקב, לא משה – רק על אהרן נאמר שה' גם בוחר בו וגם מקרב אותו^{כה}. יתכן שהבחירה בו היא בגלל הפועל שפועל – קבלת-על משקפת את עצם הנשמה היהודית, שבו בוחר הקב"ה – והקירוב הוא בגלל העבודה. בכל אופן, שני השרשים **פעל-עבד** שוים ביחד **אהרן כהן גדול**.

"מחיל אל חיל"

בפירוש השני, בכיוון העליה, העליה של מי שלמד בשיבת חומש כאן למטה להיכל ישיבת חומש' למעלה נקראת "יצא אדם לפעלו", אבל "עבדתו" אינה גורמת לעליה לשיבת חומש של מעלה אלא ל"עדי ערב" – ה"ולעבדתו עדי ערב" היינו ה"ילכו מחיל אל חיל"^{כז} בעליה אין סופית, עד לעצמות אין סוף, הנועם והעריבות העליונים ביותר.

יש סוגיא מאד גדולה בחסידות על הסתירה, שפעם כתוב "ילכו מחיל אל חיל", "צדיקים אין להם מנוחה לא בעולם הזה ולא בעולם הבא"^{כח}, ופעם כתוב "ומנוחה לחיי העולמים"^{כט}. זו סוגיא שמאד העסיקה את הרבי^{כו}, החל ממכתבים לפני הנשיאות. אנחנו אומרים תמיד שאדמו"ר הזקן פוסק בתניא^{כט} שבסוף יש מנוחה אבל אדמו"ר האמצעי אומר^ל שאין מנוחה, שהעליות א"ס

כב אור לג' אדר תש"פ.

כג תהלים סה, ה.

כד במדבר רבה ג, ב.

כה תהלים פד, ח.

כו ברכות סד, א.

כז סיום מסכת תמיד.

כח ראה גם ד"ה "הפך ים ליבשה" תשי"ט סופ"א ואג"ק חי"ח אגרת ו'תק"ז.

כט אגה"ק יז (ע"פ האריז"ל, לקוטי הש"ס ברכות).

ל אמרי בינה שער ק"ש עד, א.

לא סנהדרין כז, ב.

לב – יקרא רבה ל, יב.

"שפתים ישק"^ז. אבל מה התנאי לכך? שאתה ערבה חבוטה. זהו הדבר המיוחד של הישיבות שלנו, הסוד של "עדי ערב" – שאתה ערבה חבוטה שכל הזמן מתנשקת עם הקב"ה (בזכות ההרגשה שאתה ערבה חבוטה).

כמה שוה ערבה? **זרע, עזר**. האשה היא "עזר כנגדו"^ח – בזכותה אתה זוכה להיות ערבה חבוטה (שהיא גם ערבה בטוחה – שתי הערבות הן סוד "בטחות חכמה"^ט – שתי הכליות נצח והוד, שתי בחינות של בטחון, "איהו [בטחון פעיל] בנצח ואיהו [בטחון סביל] בהוד"^י, כנודע), ואתה זוכה ל"זרעא חייא וקיימא" (בספירת היסוד).

לחיים לחיים לכל הערבות!

גם לקבל מכה מהחבטה – היא יחוד נשיקין, אתדבקות רוחא ברוחא. צריך שהחתן והכלה ידבקו ביחד, אבל כל אחד צריך להבין, לדעת, להרגיש – שהוא ערבה חבוטה.

מתי, לפי התניא, עושים יחוד נשיקין כל יום? בלימוד תורה^{יא}. כתוב שקיום מצוות הוא ה"וימינו תחבקני"^{יב}, החיבוק, ואילו לימוד תורה הוא הנשיקין, אתה מתנשק עם ה' וה' מנשק אותך. מה אמור להיות המיוחד בישיבות שלנו, גם ביצהר וגם בירושלים וגם בחומש? למדנו לאחרונה^{יג}, בפרק של השנה ב"באתי לגני"^{יד}, שהבעל שם טוב אמר שכאשר אדם לומד תורה הוא צריך להרגיש שה' בא ונותן לי נשיקה –

זז משלי כד, כו.
 לח בראשית ב, יח.
 לט איוב לח, לו.
 ת ע"ח שער הכללים פ"א ובכ"ת.

לג פמ"ה.
 לד שה"ש ב, ו.
 לה אור לד' שבט תש"פ.
 לו המשך "באתי לגני" תש"י פ"ו.

הלומד על מנת לעשות | צידה לדרך

- ◆ לימוד אידיש כדי ללמוד את דברי הרבי הריי"צ במקורם הוא 'חובת גברא' למי שרוצה להיות יהודי.
- ◆ חתונה היא לידה שנייה – "ירידה צורך עליה".
- ◆ בחתונה זוכים ליחד את הירידה לעבודה קשה עם התענוג של תכלית העליה.
- ◆ העבודה הכללית, השוה לכל נפש, היא הגברת הצורה על החומר.
- ◆ רק על ידי הגברת הצורה על החומר האדם מסוגל להאיר את העולם.
- ◆ כדי לדעת מהי עבודתו הפרטית האדם זקוק לרבי לפניו יגלה את כל נגעי לבבו.
- ◆ מי שמודע לכך שימיו קצובים, ונוהר מלאבד זמן ואנרגיה, זוכה לעריבות ותענוג.
- ◆ האדם ממשיך בשמים את אותה עבודה בה עסק בארץ.
- ◆ ניתן להגיע לתענוג העולם הבא גם בעולם הזה.
- ◆ הגברת הצורה על החומר היא על ידי קבלת-עול.
- ◆ ה' בוחר באדם בזכות הפעולה בקבלת-עול ומקרב אותו בזכות ה'עבודה' הפנימית.
- ◆ הפעולה מזכה במנוחה-יחסית והעבודה בעליה אין-סופית.
- ◆ צריך לרדת להתערב ביהודים שאין בהם לא טעם (תורה) ולא דיח (מצוות).
- ◆ בלימוד תורה צריך להגיע ליחוד נשיקין עם ה' מתוך הרגשה שאיני אלא ערבה חבוטה.

שיעור

אמונה ובטחון (29) חלק שני

תשעה פסוקי אמונה

קיצור מהלך השיעור

השיעור שלפנינו - שנמסר לתלמידות תיכון יעלת חן - הוא התבוננות קצרה בתשע הופעות המלה "אמונה" בתנ"ך. בשונה מהסדר הרגיל בשיעורי הרב, אין כאן ניתוח של הפסוקים לפי מבנה קבלי-פנימי, אלא רק תשומת לב לכל אחד מהפסוקים תוך העמקה מה הוא מלמד ביחס לחשיבות האמונה ולכוחה לפעול בעולם. השיעור נמסר לפני מעל שנתיים והוא מתפרסם כאן לראשונה לכבוד חדש ניסן - חדש האמונה.

אמונות משה רבינו

יסוד היסודות של הכל הוא האמונה. נתבונן היום בהופעות המלה "אמונה" בתנ"ך, כדי להבין טוב יותר מהי האמונה ומה התפקיד שלה. כמה פעמים כתוב "אמונה" בתנ"ך? צריך לחפש - היום יש אמצעים קלים לחפש. אנחנו מחפשים רק "אמונה" בכתבי כזה, בלי אותיות נוספות ובלי הטיות.

בכלל, כל פעם שרוצים להבין מושג בתורה, יש להתבונן בהופעה הראשונה שלו, שהרי "בתר רישא [דלא ידע ולא אתידע] גופא אזיל"א - הראש קובע את ההמשך, כמו ראש השנה וראש חדש. בפרט, בקבלה המושג "רישא" שייך לשלשת הרישין שבכתר^ג - רישא דאריך (רצון),

רישא דאין (תענוג) ורישא דלא ידע ולא אתידע (אמונה)^ג. כלומר, "בתר רישא גופא אזיל" שייך, יותר מכל, לראש העליון, ה"רישא" של האמונה - רישא דלא ידע ולא אתידע. באותו אופן, "גופא" כולל את כל עץ החיים של הספירות, המתדמה לגוף האדם^ד, אך עיקר הגוף בפרט הוא ספירת התפארת, "תפארת גופא"^ה, שפנימיותה מדת הרחמים. המדה העיקרית שמתעוררת בלב מתוך האמונה (רדל"א) היא מדת הרחמים (תפארת). ההופעה הראשונה של אמונה בתורה היא בפסוק "ויהי ידיו אמונה עד בא השמש"^ו - שם האמונה של משה מתבטאת בכך שידיו

ג עמק המלך ש"ט פ"א ואילך, וראה סוד ה' ליראיו ש"א פ"א ובנספח "ג' רישין שבכתר" (ובהרחבה שיעורים בסוד ה' ח"ג עמ' מז ואילך ועמ' רצא ואילך).

ד ראה הקדמת תקו"ז ("פתח אליהו"), ובריבוי מקומות.

ה הקדמת תקו"ז ("פתח אליהו").

ו שמות יז, יב.

נרשם ע"י איתיאל גלעדי. לא מוגה. שיעור לבנות תיכון יעלת חן. י"א שבט תש"פ - כ"ח

א עירובין מא, א; וראה סוטה מה, ב.

ב זהר ח"ג רפח, א-ב.

"עצתו אמונה"

אחר כך, גם בנביאים יש שתי אמונות - כל שתי פעמים "אמונה" הן **צדיק** אחד, כנ"ל - "אמונה" אחת בישעיהו ו"אמונה" אחת בירמיהו. כל הפסוקים שמזכירים כאן הם פסוקים חשובים ומרכזיים. אחר כך צריך להסתכל בכל פסוק במקורו, לקרוא את כל הפרק כדי להבין אותו מתוך ההקשר שלו.

ביטוי האמונה של ישעיהו הוא "עצות מרחוק אמונה אמך"¹⁷ - ביטוי שמצוטט ומוסבר הרבה בספרים שלנו¹⁸. הפסוק המלא הוא "הוי' אלהי אתה ארוממך אודה שמך כי עשית פלא עצות מרחוק אמונה אמך". כמו שבמשיח כתוב "פלא יועץ"¹⁹, קשר בין פלא לעצה, גם כאן ההמשך "עשית פלא" הוא "עצות מרחוק" - אתה נותן עצות ממקום רחוק, "אמונה אמך".

מהביטוי "אמונה אמך" גם לומדים²⁰ מה פירוש המלה אמונה - שאמונה היא תוקף וחוזק, כמו האיתן שבנשמה. ידוע²¹ שספר **התניא**, אותיות **איתן**, בא לגלות את התוקף העצמי - גם לשון עצמה - של הנשמה היהודית, שהוא האמונה שלה. "אמונה אמך" היינו אמונה חזקה ותקיפה, עצם הלזו של היהודי²², שאי אפשר לשבור אותה. עצם הלזו תמיד שלמה. גם בירידה הכי גדולה - אל היפך החיים - עצם הלזו נשארת ומשם יצמח ויקום הגוף לתחייה. עצם הלזו היא האמונה שלנו - לכן תכלית האמונה של כל **יג** עיקרי אמונה של הרמב"ם היא האמונה בתחית המתים²³. בכל אופן, זהו ביטוי מאד חשוב - "אמונה אמך".

"פרושות השמים בתפלה נאמנה ונכונה"²⁴. זו דוגמה מובהקת לכך שהאמונה מתבטאת בלב בהתעוררות רחמים - בתפלה, שנקראת בארמית "רחמי", לעורר רחמים רבים על עם ישראל²⁵.

ב ח מ ש ה
חומשי תורה
מופיעה המלה
"אמונה" רק
עוד פעם אחת
- בסוף התורה,
בשירת האזינו.
לשתי האמונות

המדה העיקרית שמתעוררת בלב מתוך האמונה היא מדת הרחמים

בתורה יש קשר מיוחד למשה רבינו. כמובן, כל התורה היא "תורת משה עבדי"²⁶, אבל שני המקומות בהן כתוב "אמונה" קשורים במיוחד למשה רבינו: בהופעה הראשונה, "ויהי ידיו אמונה עד בא השמש", משה אינו שכל אלא אמונה (כש"ידי אמונה" עולות אל מעל הראש-השכל). ההופעה השניה והאחרונה היא בשירת האזינו שנקראת שירת משה²⁷ - ההשראה של משה רבינו, השיא שלו בכל חייו, השיר שלו לפני שהסתלק. יש בתורה שתי שירות גדולות - שירת הים בפרשת בשלח (המסיימת ב"ויהי ידיו אמונה" וסימנה על פי בעלי המסורה הוא **יד אמונה** פסוקים) ושירת האזינו בסוף התורה. שם כתוב "הצור תמים פעלו כי כל דרכיו משפט אל אמונה ואין עול צדיק וישר הוא"²⁸. ידועים²⁹ הרמזים בפסוק - **צדיק** עולה ב"פ **אמונה** ו-**ישר** עולה ה"פ **אמונה**, סדרה של **אמונה**. שוב, רק פעמיים בכל התורה יש את המלה "אמונה".

יד ישעיה כה, א.
טו ראה לדוגמה אמונה ומודעות מאמר "כח האמונה" פ"א (עמ' מח).
טז שם ט, ה.
יז ראה שמן למאור ד"ה "ששת ימים" פ"ב. אמונה ומודעות הנ"ל.
יח שיחת יום א' של פסח סעיף יז (ס"ה"ש תש"ג עמ' 59).
יט **עצם הלזו** עולה **אברהם**, המאמין הראשון.
כ בראשית רבה כח, ג (ובכ"מ במ"ר).
כא פיה"מ לרמב"ם, סוף הקדמת פרק חלק.

ז רש"י עה"פ - וראה ע"ז בתרגומים שם.
ח ודוק בחלקו הראשון של השיעור - נדפס בעלון "אביטה" גליון תצוה-זכור-פורים תש"פ - על הרחמים שבאים במקום האמונה, ואכמ"ל.
ט מלאכי ג, כב.
י ראה גם התועודות פורים פ"ב ח"ד (נדפסה בגליון שמיני-פרה), וש"נ.
יא מדרש זוטא שה"ש פ"א.
יב דברים לב, ד.
יג ראה גם שיעור ב' אייר ע"ה.

צומח הוא חוזר כבטחון סביל, ואז יש מעבר מרגל שמאל לרגל ימין, מהוד לנצח, והבטחון הופך לבטחון פעיל, שהוא תכלית התוקף של הבטחון.

שוב, הכל מתחיל מאמונה, מהראש העליון של הכתר, אבל האמונה והבטחון באים לידי ביטוי בספירות נצח והוד - כליות יועצות. יש פיוט, שאומרים בראש השנה ויום כיפור (ויש נוהגים לשיר אותו גם ליד נרות חנוכה), בו כתוב "עצתו אמונה, פעולתו אמת". מה העצה שה' נותן לנו? אלה כליות יועצות - הכל אמונה, אחד כך הופך להיות שתי בחינות בטחון, סביל ופעיל. נבין יותר: "עצות" הן ה"כליות יועצות", מה פירוש "מרחוק"? שדווקא ה"כליות יועצות" מקבלות מהכי רחוק, מהמקום הכי נעלם בנפש, המקיף הרחוק, היחידה שבנפש, רישא דלא ידע ולא אתידע, שרש האמונה הפשוטה שלנו. בתוך הכליות היועצות האמונה הופכת בסוף להיות שתי בחינות של בטחון, אבל הכל "אמונה אמין", הכל אמונה חזקה. עד כאן ביחס לפעם השלישית בתנ"ך שכתובה המלה "אמונה", בישעיהו, "עצות מרחוק אמונה אמין".

"מבקש אמונה"

מה האמונה של ירמיהו? רוב נבואות ירמיהו הן תוכחה חזקה נגד עם ישראל, שעזבו את התורה והמצוה, ולכן נגזר עליהם מן השמים חורבן בית ראשון. יש בירמיהו גם קצת נבואות נחמה, והן הכי חזקות - כמו שהדברים הקשים שלו הם הכי קשים בתנ"ך גם הדברים הטובים שהוא מתנבא הם הכי טובים וחזקים שיש להיות. כתוב^{לג} שמכל הנביאים עיקר הגלגול של משה רבינו הוא ירמיהו הנביא. בכל אופן, הנביא ירמיהו אומר שצריך לצאת

האמונה כאן היא "עצות מרחוק". מה הן "עצות" בקבלה וחסידות? בדיוק המקום של האמונה והבטחון בנפש - ב"כליות יועצות"^{כב}, נצח והוד (אחרי האמונה בשרשה, בראש העליון שבכתר). על הכליות נאמר "בטחות חכמה"^{כג} - בהן מתגלות שתי בחינות של בטחון. תמיד אנחנו מסבירים^{כד} שההוד הוא הבטחון הסביל (בטחון נקבי, "איהי בהוד"^{כה}), שה' יעשה את הטוב הנראה והנגלה - טוב כמו שאני רוצה ומבין, אבל ה' עושה אותו ולא אני - והנצח הוא הבטחון הפעיל (בטחון זכרי, "איהו בנצח"), בטחון שה' נותן לי את הכח לעשות את הטוב ("כי הוא הנותן לך כח לעשות חיל"^{כז}). גם בבטחון הפעיל הכל הוא ה' - אבל אני צריך לקום, ליזום ולעשות. אמנם, למדנו גם הרבה פעמים^{כח} שבאופן יחסי לבטחון של הנצח, הבטחון הסביל של ההוד הוא עדיין בגדר אמונה. היום נבין זאת קצת יותר טוב.

הרבה פעמים מסבירים במאמרי חסידות^{כט} 'להודות' בפשטות כ'גלויבך' - להאמין באידיש. ההופעה הראשונה של אמונה היא במלחמת עמלק, כנ"ל. עמלק בא ומטיל ספק^{לד} באמונה, והאמונה נחלשת - לרגע מתמוטטת ונופלת - ואז היא חוזרת כבטחון^{לה}. בתחלה "הודי נהפך עלי למשחית"^{לא} - ההוד בתחלה הוא אמונה, מקבל ישירות מרישא דלא ידע ולא אתידע, והוא עלול ועשוי ליפול. גם הנפילה היא בהשגחה פרטית, "ירידה צורך עליה"^{לב}. אחר כך, כשההוד שוב

כב ברכות סא, א.

כג איוב לח, לו.

כד סוד ה' ליראיו ש"א פ"י (נתבאר בשיעורים בסוד ה' ח"ג עמ' רלט ואילך); לב לדעת מאמר אמונה ובטחון פ"ב.

כה ע"ח שער הכללים פ"א. ובכ"מ.

כו דברים ת, יח.

כז ראה שיעור כ"ה ססלו ע"ח. ובכ"מ.

כח ראה לוח "היום יום" ה' טבת. נלמד והתבאר במוצאי ה' טבת פ"ב.

כט הוספות לכש"ט (קה"ת, הוצאה שלישית) אות קיח.

ל ראה בחלקו הראשון של השיעור - כנ"ל הערה ח.

לא דינאל י, ח.

לב לקו"ת בהר מא, א ע"פ מכות ז, ב. ובכ"מ.

לג ראה מגלה עמוקות (ואתחנן) פן פד ע"פ חז"ל; ספר הגלגולים לרמ"ע מפאנו אות ט (ס"ס, ושם אות ו סמ"ח) שירמיהו התגלגל ברבי טרפון, וביונת אלם (לרמ"ע) מ"ב ח"ג פמ"ד כתב שטרפון עולה משה. וראה שעשועים יום יום כי תבוא יום ב.

היא באחד הפסוקים הכי מופלאים ויפהיים בתהלים, בפרק **לז (יחידה)** - פסוק שמתחיל בבטחון ונגמר באמונה - "בטח בהוי' ועשה טוב שכן ארץ ורעה אמונה"⁷¹. הייתי חושב שהסדר צריך להיות הפוך, אמונה ואחר כך בטחון, אבל זהו הסדר בפסוק.

יש כאן מישהי שקוראים לה ברכה, או כל שם שמתחיל ב ונגמר ה? זהו הפסוק שהיא מוסיפה בסוף התפלה, ב"אלהי נצור". כנראה שזהו פסוק שממשיך את כל הברכות. התורה מתחיל ב-ב רבתי, לשון ברכה, כפי שאומרים חז"ל⁷², והפסוק של ברכה הוא "בטח בהוי' ועשה טוב שכן ארץ ורעה אמונה".

יש לנו הסברים שלמים על הפסוק⁷³, שכולל ארבעה ביטויים שהם בעצם ארבעה שלבים: ה"בטח בהוי'" בתחלה הוא בטחון סביל, מצד ספירת ההוד; "ועשה טוב" כבר ימין; "שכן ארץ" היינו מלכות; "ורעה אמונה" היינו הפיכת האמונה לדעת - עבודת משה רבינו, שנקרא "רעיא מהימנא", שרועה ומפרנס את האמונה⁷⁴. "רעה" ב-ד הוא כמו "דעה" ב-ד - ד ו-ד מתחלפות. רועה האמונה הוא משה רבינו, שרועה ומפרנס את האמונה בדברי אלקים חיים שהוא מלמד אותנו, וכל שכן המשיח, ש"תורה חדשה מאתי תצא"⁷⁵ - תורה שרועה ומפרנסת את האמונה שלנו. כלומר, התורה שלו הופכת - או מחברת - את האמונה לדעת, שנדע את האמונה, שתהיה "אמונה אמון". הכל קורא דוקא פה, בארץ ישראל - "שכן ארץ", מצות ישוב הארץ. זהו הפסוק הראשון בתהלים בו כתובה המלה "אמונה".

"דרך אמונה" ו"כל מצותיך אמונה"

שני פסוקי האמונה הבאים בתהלים, השני

לרחובות ירושלים ולחפש אם נשאר איזה צדיק שעושה משפט ומבקש אמונה "ואסלח לה" - "שוטטו בחוצות ירושלים וראו נא ודעו ובקשו ברחובותיה אם תמצאו איש אם יש עשה משפט מבקש אמונה ואסלח לה"⁷⁶. האם יש עדיין בעולם יהודי

שהוא "מבקש אמונה"? "מבקש אמונה" הוא יהודי שכל מגמתו בחיים היא אמונה - הוא רוצה אמונה, רוצה לחיות בעצמו על פי אמונה וכמובן גם להשפיע זאת לאחרים (כמו אברהם

אבינו, המאמין הראשון והמשפיע הראשון). הוא אומר בתמיהה, הכוונה שאין, אבל הלשון שאני משוטט ברחובות, הולך לחפש אם נשאר פה איזה צדיק שעושה עדיין משפט ומבקש אמונה, ואם יש "מבקש אמונה" - "ואסלח לה", אני אסלח לירושלים, "כי עמך הסליחה"⁷⁷. מהסמיכות רואים שעיקר הסליחה תלוי אם מאמינים. אחד רוצה לעשות תשובה - כל השנה צריכים לעשות תשובה, יש זמנים מיוחדים, אלול, ר"ה ויו"כ, וגם זמן השובבים⁷⁸ - ומהמלה הנדירה כאן (שדורשת לדייק) לומדים שעם כל העבירות הכי חמורות שאנו עושים, אם יש רק אחד ש"מבקש אמונה", כולל אחד כזה בתוכי, אזי "ואסלח לה". אם רוצים סליחה רק צריך לבקש דבר אחד - אמונה. אמונה היא גם אמון בין אנשים, כמו בני זוג או כל שני חברים. צריכים לבקש אמונה.

אם כן, עד כה הזכרנו ארבע אמונות בתנ"ך - שתיים בתורה ושתיים בנביא. אחר כך יש עוד חמש אמונות בכתובים - שלש בתהלים ושתיים במשלי:

"רעה אמונה"

מה יש בתהלים? ה"אמונה" הראשונה

לו תהלים לז, ג.

לז בראשית רבה א, י.

לח ראה מבחר שיעורי התבוננות ח"כ עמ' 76-75.

לט ראה תניא פמ"ב (ומבואר במקומות רבים).

ת ויקרא רבה יג, ג (ע"פ ישעיה נא, ד).

לד ירמיה ה, א.

לה תהלים קל, ד.

עצם הלזז היא האמונה שלנו - לכן תכלית האמונה של כל יג עיקרי אמונה של הרמב"ם היא האמונה בתחית המתים

- יגיד צדק". אם כן, מה פירוש "יפיח"? ידבר^ט - "האמנתי כי אדבר". מה ההדגשה במלה "יפיח" (לעומת סתם 'דבר')? השרש של "יפיח" מופיע לראשונה בתורה - גם "הכל הולך אחר הפתיחה"^{טז} - ב"ויפח באפיו נשמת חיים ויהי האדם לנפש חיה"^{יז}. ה' נפח באדם נשמת חיים כדי שיהיה "נפש חיה", "רוח ממללא"^{יח}, שיהיה מדבר - כנראה כדי שידבר דברי אמונה, "האמנתי כי אדבר".

שוב, קודם ה' נפח באדם נשמת חיים, ו"מאן דנפח מתוכיה נפח", כמו שמביא אדמו"ר הזקן בתחלת התניא^{יט} בשם הזהר - נפח מתוכיותו ופנימיותו. להפיח פירושו להוציא מקרבי את הרוח הפנימית הכי עוצמתית^כ. איך אומרים בצורה פשוטה 'להפיח' משהו, ולא רק 'לדבר'? "דברים היוצאים מן הלב". אם אני רוצה להשפיע על מישהו אחר חייב להיות "דברים היוצאים מן הלב נכנסים אל הלב ופועלים את פעולתם"^{כא} - רק אז הדיבור פועל.

לפי ההסבר שלנו כעת, ה"דברים היוצאים מן הלב" היינו אמונה, וההבטחה שיכנסו ללב השומע ועוד יותר בטוח שיפעלו את הפעולה בתוך הזולת היא כבר בטחון, שתי בחינות של בטחון. הכל מתחיל מכך שהדברים יוצאים מן הלב, ממש כמו "ויפח באפיו", מתוכו ומפנימיותו, "מאן דנפח מתוכיה נפח". הדיבור הפנימי נקרא "יפיח אמונה", ואז ההמשך הוא "יגיד צדק"^{כב}.

והשלישי, הם בפרק קיט - הפרק הכי גדול בתהלים בכמות, וכנראה גם באיכות:

פסוק האמונה הראשון שם הוא "דרך אמונה בחרתי"^{כג}. כל רגע יש לנו בחירה, לבחור בטוב או חלילה בהיפך-הטוב, והבחירה החפשית של האדם היא לבחור כל פעם, כל רגע, ב"דרך אמונה".

מלשון הפסוק הבא, מובן כמה האמונה היא כללית, כוללת הכל - "כל מצותיך אמונה"^{כד}. איפה עוד כתוב שכל המצוות הן אמונה? "בא חבקוק והעמידן [את כל תריג מצוות] על אחת שנאמר 'וצדיק באמונתו יחיה'^{כה}."

אם כן, הדרך שלי היא אמונה, "דרך אמונה", וכל תריג המצוות שה' מצוה לי הן - אם נסכם במלה אחת - אמונה.

שלש הופעות ה"אמונה" בתהלים הן 'ורעה אמונה' - לפרנס את האמונה, מה שאומר בעצם ללמוד הרבה חסידות לעומק ולהתבונן בה; "דרך אמונה" - ללכת באמונה, כולל משא ומתן באמונה^{כה}, שמירת אמונים, "הין צדק"^{כו}, שה"הן" שלך יהיה צדק^{כז}; ו"כל מצותיך אמונה" - לעשות את כל תריג המצוות באמונה.

"יפיח אמונה"

הפסוק הבא, הראשון במשלי, מקשר בין אמונה לצדק - "יפיח אמונה יגיד צדק"^{כח}. זהו פסוק שנאמר על הצדיק. מה פשט הביטוי "יפיח אמונה"? יש כאן הקבלה, "יפיח אמונה

מט ראה רש"י, ראב"ע, רבינו יונה ומצודות עה"פ.

נ תהלים קטז, י.

נא ע"פ פרקי דרבי אליעזר פמ"ב.

נב בראשית ב, ז.

נג אונקלוס עה"פ.

נד פ"ב.

נה וראה ביאור הגר"א עה"פ.

נו הובא כמאמר חז"ל בספר הישר לר"ת ש"ג ועוד.

נז וראה המשך ביאור הגר"א שם.

מא תהלים קיט, ל.

מב שם פסוק פו.

מג חבקוק ב, ד.

מד מכות כד, א.

מה לשון חז"ל בכ"מ - מכילתא פרשת ויסע פ"א; תנחומא

אחרי ג; תדא"ר פל"א.

מו ויקרא יט, לו.

מז ב"מ מט, א.

מח משלי יב, יז.

עושה בידיים שלי, "מעשה ידי אמן"¹⁰. יש כאן "נעוץ סופן בתחלתן ותחלתן בסופן"¹¹, ה"עשי אמונה" הוא פן אחר של "דיו אמונה" - שיש משהו בתוך האצבעות שאמונה זורמת מהמקום הכי פנימי ומגיעה עד לקצות האצבעות, ושם באה לידי ביטוי במעשים שלי, במה שאני יוצר. לדוגמה, האמונה יכולה להתבטא בכתיבה שלי באצבעות. גם כתיבת חיבור נקראת נקרא עשיה. ה"אמונה" הראשונה התחילה בפרשת בשלח, שנקראת בשבת שירה. כדאי לכתוב שירים, בנות, זהו דבר טוב - אבל שיהיו שירי אמונה. כאשר שרים את שירי האמונה מקיימים "פיח אמונה", אבל הכתיבה שלהם, ועוד יותר אם מציירים אותם, היא כבר "עשי אמונה רצונו".

ה"עשי אמונה" הוא רצון ה'. רצון הוא הראש השלישי של הכתר. הוא רוצה את הראש הראשון של הכתר, את האמונה, ורוצה שהוא ירד מטה-מטה, "כל הגבוה גבוה ביותר יורד מטה מטה ביותר"¹² - מרדל"א עד עשיה, "ועשי אמונה רצונו".

סיכום

עברנו על תשע הופעות ה"אמונה" בתנ"ך - נראה אם מישהי זוכרת...
ט פעמים **אמונה** כוללות את כל העולמות: קודם כל, **ט** פעמים **אמונה** היינו **אמונה** ועוד **שפלות** (שעולה ח"פ **אמונה**, כנודע¹³) - הראש והסוף של **יג** הכוחות הפנימיים, הכוללים את כל עולם האצילות. וכן, **ט** פעמים **אמונה** בגימטריא שלש פעמים **אשה**, כנגד שלשת העולמות **בריאה-יצירה-עשיה**, כידוע¹⁴.

נחזור בקיצור: שני פסוקים בתורה - "ויהי דיו אמונה", "אל אמונה ואין עול". שני פסוקים בנביאים - "עצות מרחוק אמונה אמן" בישעיהו

ב"יגיד" יש תוקף, הגדה של דברים קשים כגידים¹⁵. "צדק מלכותא קדישא"¹⁶, היא מלכות, וגם אמונה היא או כתר¹⁷ או מלכות¹⁸. שתי המלים שהולכות כאן יחד - **אמונה צדק** - עולות ח"פ (ממוצע כל אות) **יחידה** (296). היחידה שבנפש היא מה שצריכים להפיח כשמדברים דברי אמונה - "יפיח אמונה יגיד צדק"¹⁹.

"ועשי אמונה רצונו"

יש עוד פעם אחת "אמונה" בכל התנ"ך, גם היא בספר משלי. הפסוק הקודם היה לדבר אמונה, "יפיח אמונה", ב"דברים היוצאים מן הלב". הסוף - "הכל הולך אחר החיתום"²⁰ - הוא "ועשי אמונה רצונו"²¹. הפסוק עוסק ב"רצונו", הרצון של ה' יתברך. מה ה' רוצה מאתנו? באיזה יהודי הוא רוצה ובוחר? במי שעושה אמונה. יש להפיח אמונה, לדבר

הפסוק של ברכה הוא "בטח בהוי' ועשה טוב שכן ארץ ורעה אמונה"

אמונה, ויש לעשות אמונה.

עשיית אמונה יכולה להיות משא ומתן באמונה (כמו שהזכרנו קודם), אבל פירושה גם לעשות מעשי אמונה. אמונה היא כמו אמנות - יש לנו מאמרים שלמים בנושא²². יש ביטוי של האמונה בדבור שלי, "האמנתי כי אדבר", ויש בטיי של האמונה באמנות שלי, במה שאני

נח שבת פז, א.

נט הקדמת תקו"ז יז, ב ("פתח אליהו").

ס ראה אוה"ת שמות ח"ב עמ' תרסד ובכ"ד.

סא ראה מאו"א מערכת אלף אות צב (וביאיר נתיב שם); קהלת יעקב ערך 'אמונה' ובכ"ד.

סב אחד השומעים העיר שחלק המילוי של "יפיח" - **יוד פא יוד חית** - עולה "**יפיח אמונה יגיד צדק**" (431)!

סג ברכות יב, א.

סד משלי יב, כב.

סה ראה אמונה ומודעות מאמר "כח האמונה" עמ' נד; אוצר הנפש ח"א מאמר "אמנות ואמונה"; נפש בריאה עמ' יד.

10 שה"ש ז, ב.

11 ספר יצירה פ"א מ"ז.

12 לקו"ת ויקרא לד, ג ובכ"ד.

13 סוד ה' ליראיו ש"א פ"ה (ומבואר בשיעורים בסוד ה' ח"ג

עמ' קעח ואילך).

14 ראה שיעור ב"ב אלול תש"ע.

בכל התנ"ך - כל הפעמים בביטויים שמאד חשוב לזכור. מה שעשינו עכשיו הוא פשוט צורה של התבוננות. אפשר כבר היום, לפני קריאת שמע על המטה, להתבונן חמש דקות - פשוט לעבור במחשבה לעבור על תשע האמונות שיש בתנ"ך.

ו"מבקש אמונה ואסלח לה" בירמיהו. שלשה פסוקים בתהלים - "בטח בהוי' ועשה טוב שכן ארץ ורעה אמונה", "דרך אמונה בחרתי", "כל מצותיך אמונה". אחר כך שני פסוקי החכם מכל אדם, פסוקים שאומר שלמה המלך במשלי - "יפיח אמונה יגיד צדק" ו"ועשי אמונה רצונו" סך הכל תשע פעמים חוזרת המלה "אמונה"

הלומד על מנת לעשות | צידה לדרך

- ◆ "בתר רישא גופא אזיל" - מהאמונה ("רישא") נמשכים הרחמים ("תפארת גופא") - אמונה מתבטאת בתפלה ("רחמי").
- ◆ לאמונה שייכות מיוחדת למשה רבינו - רעיא מהימנא.
- ◆ האמונה היא "עצם הלוז" שנותרת תמיד שלמה וממנה זוכים לתחית המתים - תכלית אמונת ישראל.
- ◆ אחרי הנפילה מהאמונה זוכים שהיא תתחדש שוב כבטחון סביל וממנו עולים לבטחון פעיל.
- ◆ כדי לזכות לסליחה צריך להיות "מבקש אמונה".
- ◆ הפסוק "בטח הוי' ועשה טוב שכן ארץ ורעה אמונה" הוא סגולה להמשכת ברכה.
- ◆ רעית האמונה היא הפיכתה לדעת על ידי תורה (עד ל"תורה חדשה מאתי תצא").
- ◆ הבחירה החפשית היא לבחור בכל רגע ב"דרך אמונה".
- ◆ האמונה כוללת את כל המצוות - "כל מצותיך אמונה".
- ◆ אמונה היא ביטוי פנימיות הלב - "יפיח אמונה".
- ◆ האמונה היוצאת מפנימיות הלב הופכת לדבור תקיף ופעיל - דבור של בטחון.
- ◆ ה' רוצה במי שעושה אמונה - רצון להמשיך את האמונה עד למעשה.
- ◆ האמונה יורדת מהראש העליון שבכתד עד לקצות האצבעות - לעולם המעשה.
- ◆ צריך לדבר ולשיר אמונה וצריך לכתוב, ליצור ולצייר אמונה.
- ◆ האמונה היא יסוד ושרש הכל והיא כוללת הכל.
- ◆ יש להתבונן בתשעת פסוקי האמונה.
- ◆ ה' השאיר את עמלק כדי שהספק באמונה יגרום ל"ירידה צורך עליה" - ירידה מהאמונה צורך עליה לבטחון.
- ◆ יש "ירידה צורך עליה" רק לדרגת הבינוני ויש "ירידה צורך עליה" בנפילה של ממש.

קדושת לוי

פרשת תזריע

קדושת לוי - אשה מזרעת תחילה

זהו עיקר ה"דירה בתחתונים" שעבורה ברא ה' את העולם.

מה שהקב"ה "רחום וחנון" התגלה למשה רבינו, גואל ראשון. אך עיקר כלי זינו של המשית, גואל אחרון, הוא התפלה¹ מלמטה, "בקש רחמים כעני בפתח" (ס"ת משיח). בתפלתו המשיח מקריב את עצמו ("אדם כי יקריב מכם") ומנצח בקרב, "מאן דקטיל ההוא חוויא בישא יחבין ליה ברטא דמלכא דא צלותא"².

ומפרש הקדושת לוי את סמיכות הפסוקים "אשה כי תזריע... וביום השמיני ימול בשר ערלתו": המילה היא דוגמה מובהקת למה שנדרש מאתנו לתקן³, ומכאן שמעשה התחתונים חשוב יותר. הכח של התחתון למול את עצמו (הקרבת עצמו לקרבן), כאברהם אבינו⁴, הוא גילוי היחידה שבנפש, דרגת השמיני שמעל לטבע. זהו גילוי עצמי של "מחשבתן של ישראל" שקדמה לכל דבר⁵, ויש לפרש "מחשבתן של ישראל" היינו שיהודי חושב בעצמו לעשות מצוה גדולה כזו. במילה גופא יש מילה ופריעה, ויש לומר שמילה היא מעשה האדם ופריעה רומזת לכך שבעקבות המילה ה' מביא את הגאולה כ'פריעת בעל חוב'.

"אִשָּׁה כִּי תִזְרִיעַ וְיָלְדָה זָכָר"^א. "איש מזריע תחלה יולדת נקבה, אשה מזרעת תחלה יולדת זכר, שנאמר 'אשה כי תזריע וילדה זכר'^ב. הקדושת לוי מבאר בכמה תורות את מעלת "אשה כי תזריע".

לעורר רחמים

התורה הראשונה: יש התעוררות רחמים מלמעלה, כאשר ה' מרחם על ישראל מפני שהוא "רחום וחנון". ויש התעוררות מלמטה, כאשר ישראל מבקשים רחמים בתפלתם, וזה חביב יותר לפני הקב"ה אשר "מתאוה לתפלתן של צדיקים"^ג. וזהו "אשה כי תזריע" – העולמות הם בחינת אשה, מקבלים מהקב"ה, וכאשר הם מעוררים את הרחמים אזי "וילדה זכר" כלומר "רחמים גדולים וחזקים" (מה שבא מלמעלה יכול להיות גדול, בגילוי מדת החסד-ג'דלה', אך פחות חזק, בהסכמת מדת הגבורה).

בכלל, העבודה מלמטה, בכח עצמו, היא דבר 'יקר' מאד^ד, "ליהודים היתה אורה ושמחה וששן ויקר"^ה. בפרט, כאן מדובר על עבודת התפלה, ביטוי האמונה שאין מקרה והכל בהשגחה פרטית. כאשר התחתונים חדורים באמונה זו,

א נערך ע"י יוסף פלאי מרשימת הרב כ"ב אדר ב תשפ"ב. ויקרא יב, ב.

ב ברכות ט, א.

ג יבמות סד, א.

ד לוח היום יום כט מנחם אב.

ה אסתר ח, טז. "ויקר" בפסוק זה הוא כנגד המלכות (ראה סוד הוי' ליראיו שער שמחת פורים), עבודת התחתונים.

1 ליקוטי מוהר"ן ב.

2 תקוני זהר כט, א.

3 כתשובת רבי עקיבא לטורנטורופוס, תנחומא תזריע ה.

4 ראה לוח היום יום ט' חשון.

5 בראשית רבה א, ד.

גאולה מלמטה

התורה השניה: כאשר ה' מרחם על ישראל מחמת מעשה התחתונים שמקיימים מצוותיו, "אשה מזרעת תחלה", אז "יולדת זכר", ללא קטרוג (אלא "כאיש גבורתו"). אבל כאשר ה' מרחם על ישראל מעצמו וברוב חסדיו, "איש מזרע תחלה", אז יש קטרוג ח"ו, "יולדת נקבה" (תשות כח כנקבה). והנה בגמרא נחלקו "רבי אליעזר אומה, בניסן נגאלו בתשרי עתידין להגאל. רבי יהושע אומה, בניסן נגאלו בניסן עתידין להגאל"^א. "אלו ואלו דברי אלהים חיים": כשהגאולה באה מהתעוררות התחתונים, אזי היא באה בתשרי, חדש הדין (אור חוזה, תשרי כסדר תשר"ק), כיון שאין קטרוג וזוכים בדין, וכשהגאולה באה בחסד מלמעלה, אזי היא בחדש ניסן שבו אין דינים אלא חסדים (אור ישו, אביב, כסדר האלף-בית). רבי אליעזר לשיטתו שהגאולה באה ע"י תשובה של ישראל מצד עצמם, ורבי יהושע לשיטתו שהגאולה באה גם בלא התעוררות תשובה מרצון^ב.

מכאן שיש עדיפות לגאולת תשרי, בהתעוררות התחתונים, שיש בה עוצמה יתרה ("רחמים גדולים וחזקים" ללא קטרוג), כרבי אליעזר. רבי אליעזר הוא 'שמותי', מתלמידי שמאי^ג, מצד מדת הדין, עבודה בכח עצמו וגאולה בהסכמת מדת הדין^ד, לעומת הלל הענוותן^ה שלא סומך על עצמו ומצפה לגאולה מלמעלה. והנה "רבי אליעזר ורבי יהושע הלכה כרבי יהושע"^ו אבל כאן מסתבר שהלכה כרבי אליעזר^ז, ובפרט שלעתידי לבוא ("עתידין

להגאל") הלכה כבית שמאי^ח! בתלמידי רבן יוחנן בן זכאי, רבי אליעזר הוא "בור סוד שאינו מאבד טפה"^ט, מתוך עבודה בכח עצמו (וללא 'גיבוי' מבית אביו^י), לעומת רבי אלעזר בן ערך "כמעין המתגבר", המסתמך על מתנת שמים מלמעלה (ושתי דעות מי עדיף, רבי אליעזר או רבי אלעזר, כמחלוקת רבי אליעזר ורבי יהושע הנ"ל). מי שעובד בכח עצמו, צריך להשמר משמץ גאווה, להכיר את מקומו במדת השפלות, ולא לחשוב שהוא לבדו^{יא}. לעומת זאת, הלל ורבי יהושע מרוב ענוה סוברים ש'אין סיכוי' שעם ישראל יזכה מלמטה בכח מעשיהם, ומוכרחים לקוות לישועת (יהושע) ה' בלבד.

ללא פרס

התורה השלישית: הנשמה נקראת אשה, "כי היא נשפעת מהבורא ברוך הוא", והיא רוצה לעבוד את ה' שלא על מנת לקבל פרס (ואף "על מנת שלא לקבל פרס"^{יב}) אלא כדי להשפיע כביכול, שיהיה לה' תענוג ממעשינו. וזה מה שכתוב בזהר "אתתא מן יומא דאתעברת [מתחלת העיבור, 'תזריע'] עד יומא דיולדת לית לה בפומא אלא ילידו דילה אי להוי דכר [שרוצה ללדת זכר] ועל דא 'אשה כי תזריע וילדה זכר'^{יג}. פרס הוא לשון חלק (פרוסה)^{יד}. העובד על מנת לקבל פרס, בדרגת מקבל-אשה, בהכרח תופס רק 'חלק' (כמו שהאשה 'תופסת' חלק מהאיש, שהרי מעיקר הדין הוא יכול לשאת אחרת). לעומת זאת, מי שעובד שלא על מנת לקבל פרס, בבחינת איש-משפיע, הריהו לוקח את הכל, "אנא נסיב מלכא"^{יז} (כמו שהאיש

יא ראש השנה י, ב.

יב סנהדרין שם.

יג שבת קל, ב וברש"י ותוספות לפי הירושלמי.

יד רש"י ותוספות שבת קל, ב בשם הירושלמי.

טו שבת ל, ב ("ענוותן כהלל"). עירובין יג, ב ("שנוחין ועלובין היו").

טז רשב"ם ב"ב קלג, ב. מבוא התלמוד (ר"ש הניד). ועוד.

יז וכן מטתים דברי הרמב"ם בהלכות תשובה פ"ז ה"ה שהגאולה באה ע"י תשובה כרבי אליעזר, וכמובא בכ"מ בחסידות.

יח מקדש מלך על זהר ח"א יז, ב בשם האריז"ל. מובא בלקו"ת קרח נד, ג.

יט אבות ב, ט.

כ ראה פרקי דרבי אליעזר פ"א. בראשית רבה מב, א.

כא וכלפיו נאמר "חרב אל הבדים ונאלו... שעוסקים בדבד בתורה" תענית ז, א.

כב כשתי הגרסאות באבות א, ג. ראה מפרשים שם.

כג זהר ח"ג מב, ב.

כד וראה לקו"ת שיר השירים יז, א.

כה איכה רבה ג, ח.

נקרא אשה כביכול, מקבל תענוג, וזה "מאת ה' היתה זאת [שהוא בבחינת נוקבא] היא נפלאת בעינינו"¹⁰ (שעולה י פעמים אור ["נפלאת בעינינו"], ו פעמים משה [ששת צירופי משה], רמז שהדבר נפעל על ידי ניצוץ משה רבינו שבכל אחד).

הקדושת לוי חוזר לדברי הזהר "אתתא מן יומא דאתעברת", ומבאר שיש שלשה שלבים: תזריע, הריון, ולידה. זריעה נקראת בחינת התעוררות המעוררת לב בני אדם לעבודת הבורא. והריון נקראת במי שרוצה לעשות המצות. ולידה הוא כשאדם עושה את המצוה ההוא. שלשה אלו הם כנגד חב"ד: הזריעה היא מצד אבא, חכמה, והיא ראשית ההתעוררות לעבוד את ה', היינו הכלל, הנקודה הראשונית, והאדם בא לכך מתוך בטול האני (בטול הוא פנימיות החכמה, סוד 'טפה לבנה' המתגלה ביסוד אבא). ההריון הוא באמא, בינה, כאשר יש כבר רצון מפורט לעשות את המצוה, ואז האדם "עוסק במצוה". והלידה היא בכח הדעת, כאשר האמא הופכת ל"אם הבנים שמחה" בקיום המצוה בפועל ממש. הדעת היא 'דעת המתפשט' להוליד אהבה ויראה בלב, וכך לקיים בפועל מצות "פרו ורבו" בהולדת בן ובת (היוצאים מתבת תבונה, מתוך מח התבונה. הבן הוא אהבה והבת היא יראה, "אשה יראת ה'"). שלשת השלבים, זריעה הריון לידה = ברית ("ימול בשר ערלתו") = צדיק צדיק צדיק.

"לוקח" את האשה ונעשה בעל של כולה, על ידי שמפרנס אותה בגשמיות וברוחניות). יש כאן סדר של הכנעה-הבדלה-המתקה: העבודה על מנת לקבל פרס היא הכנעה, דרגת מקבל, אשה. העבודה שלא על מנת לקבל פרס, דרגת משפיע-אשה, היא בחינת הבדלה (להבדל לגמרי מהאינטרס האישי, ובזה גופא יש דרגה של "על מנת שלא לקבל פרס"). אך התכלית היא להיות כמו הבן המקבל סוכריה וגם נהנה ממנה כדי להנות את האב, בחינת המתקה. נמצא שיש בחינה אחת של נקבה ושתים בחינות זכר, והרמז: נקבה זכר זכר = תורה = רצוא ושוב = גמילות חסדים – אלו שלשת העמודים, תורה עבודה (בדרך רצוא ושוב) וגמילות חסדים, זו כל התורה כולה.

תפארת מן האדם

התורה הרביעית: כאן מביא הקדושת לוי בהרחבה את היסוד הגדול שלימד הרב המגיד ממעזריטש, שעבודתנו גורמת תענוג לקב"ה (וזהו "ישראל מפרנסים לאביהם שבשמים"), דווקא מפני היותנו בני אדם קרוצי חומר שפל ולא מלאכי מעלה העומדים באימה וביראה, כמשל 'ציפור המדברת' שיש ממנה תענוג נפלא. כך יש לעבוד את ה' כדי שהוא יתפאר בנו, "תפארת לעושיה [ה'] ותפארת לו מהאדם [אדם התחתון דווקא]". עיקר עבודת ה' הוא בדרך משפיע ומקבל, בזיווג שלם וחיבבות יתרה, "חיביה תורה לישראל כשגל לעובדי כוכבים"¹¹. כשעובדים כדי לעשות תענוג לה', אז הקב"ה

כז תהלים קיח, ג.

כו ראש השנה ד, א.

תאריך עברי

היהודית יקרה לו, מי שמכבד את המסורת והמורשת היהודית – לא ימיר את הלוח העברי בלוח הלועזי, דבר המבטא גלות רוחנית ושעבוד תרבותי-מנטלי לתרבות זרה. במיוחד יש להקפיד בציון השנה: בלוח העברי כיום מונים לבריאת העולם (לפני ה'תשפ"ב שנים לפי המסורת), לעומת הלוח הלועזי בו מונים להולדת משיח השקר שהפך לעבודה זרה (ויתכן שבשימוש בתאריך לועזי יש אף איסור הלכתי ממש!).

השימוש בתאריך עברי דווקא חשוב לכל אחד ואחת כפרט. ודאי וודאי במישור הציבורי, צעד הכרחי בתיקון המדינה הוא להנהיג תאריך עברי ברשות הרבים ובמערכות השלטון השונות (דוגמה פשוטה: שנת הלימודים הרשמית תתחיל ותסתיים בתאריך עברי). כן יש לעודד את העיסוק בלוח השנה העברי, חכמה מופלאה עליה נאמר "היא חכמתכם ובינתכם לעיני העמים!" [המדור נכתב לפני זמן ולא הספקנו להתייחס לפיגועים האחרונים. הקב"ה ינחם את משפחות החללים, ישלח רפואה שלמה לפצועים, ויתן בנו עז להקהל ולעמוד על נפשנו. "הרנינו גוים עמו כי דם עבדיו יקום".]

"הַחֲדָשׁ הַזֶּה לְכֶם רֵאשׁ חֲדָשִׁים רֵאשׁוֹן הוּא לְכֶם לְחֲדָשֵׁי הַשָּׁנָה"^א.

קידוש החדש, קביעת לוח השנה העברי, היא "מצוה ראשונה שהצטוו בה ישראל"^ב. ראשית הגאולה, היציאה מעבודת לחירות, היא ביסוד לוח שנה, כאשר הקב"ה "מקדש ישראל והזמנים", הוא מקדש את ישראל וישראל מקדשים את הזמנים^ג. מצוה זו ניתנה לישראל בראש חדש ניסן, ראש השנה למלכי ישראל^ד והיום בו הקריב נחשון בן עמינדב, נשיא שבט יהודה, שבט המלכות – ומכאן שראשית מלכות ישראל תלויה בתאריך עברי. ורמז נאה: **תאריך עברי = בראשית**.

לוח השנה מעצב ומבטא תרבות ותפיסת עולם (במודע ושלא במודע). הלוח העברי קשור לבחירת ה' בישראל, כמו שמתבטא במעמדו המיוחד של חדש ניסן כ"ראש חדשים", חדש של גאולה, "כשבחד ביעקב ובניו קבע בו ראש חדש של גאולה שבו נגאלו ישראל ממצרים ובו עתידין ליגאל שנאמר 'כימי צאתך מארץ מצרים אראנו נפלאות'"^ה, וכמו השילוב בין שנת הירח ושנת השמש, ועוד.

מי שמאמין בה' ובתורתו, מי שהזהות

1 החתם סופר ותלמידיו החמירו בזה, משום "לא ישמע על פיך", אך למעשה התקבלה ההלכה להתיר במקום הצורך, כדברי הרבי בשלחן מנחם יו"ד סי' טז (וראה פסקי תשובות קנו אות ג). אכן, אפשר "לגיייר כהלכה" את מניין השנים הזה אם נאמר בפירוש שאנו נמצאים כיום בשנת 2022 להולדת רבי עקיבא (לפי המניין ב'סדר הדורות'), רבי עקיבא מסמל את הטוב באומות העולם בכלל, ובעשראדום בפרט, שכן אביו היה גר צדק, הוא עצמו היה אבי התורה שבעל פה, ולידתו הייתה הקדמת רפואה למכת השקר של הנצרות.

2 דברים ד, ו. שבת עה, א.

מעובד ע"י יוסף פלאי.

א שמות יב, ב.

ב רש"י בראשית א, א.

ג לפי ברכות מט, א.

ד ראש השנה פ"א מ"א.

ה שמות רבה טו, א.

הסיפור החסידי

הרשב"ב | אהבת ישראל וחינוך עצמי

רבי שלום דובער שניאורסאהן מליובאוויטש, האדמו"ר החמישי בשושלת חב"ד, נולד להוריו, רבי שמואל שניאורסאהן - הרבי מהר"ש - והרבנית רבקה, ב"כ' בחשון תרכ"א. בברית המילה שלו נתן לו סבו, אדמו"ר הצמח צדק, את הכינוי רש"ב. לאחר פטירת אביו קבל עליו את הנשיאות באופן חלקי, ולאחר 11 שנים באופן מלא. תחילה בליובאוויטש ובאחרית ימיו ברוסטוב. הקים את ישיבת 'תומכי תמימים' בליובאוויטש וכן את ישיבת 'תורת אמת', תחילה בחברון ואח"כ בירושלים. הסתלק ביום ב' ניסן פר"ת ונטמן בבית העלמין ברוסטוב. את מקומו מילא בנו יחידו הרבי הריי"צ. בין ספריו הידועים: המשך תער"ב, המשך תרס"ו, קונטרס העבודה, קונטרס 'ומעין' וקונטרס 'עץ החיים'.

שהמשיך בימי חייו, מציינים באותו יום ממש את תחילת נשיאותו של הרבי הבא. לכן, לכך, לכבוד ב' ניסן הבאנו כאן סיפור המקשר בין האב לבנו: הרבי הרשב"ב שהסתלק לשמי רום, הרבי הריי"צ שהתחיל את נשיאותו ביום הזה. הרבי הריי"צ מספר בשחותיו את הסיפור, ומקדים לומר כי אנשים מעירים ושואלים אותו: למה אתה אוהב את כל היהודים, בלי להבחין מי יותר צדיק ומי פחות צדיק? על כך הוא מספר את הסיפור, ומסיים: "מאז נחקק בליבי ובמוחי ענין אהבת ישראל, אשר על כל יהודי, יהיה מי שיהיה, צריכים להסתכל בעין יפה". מעניין להשוות זאת לפתגם נוסף, מפורסם יותר, שגם הוא מובא בשם הרבי הרשב"ב. הפתגם דומה מאוד לזה שהובא למעלה, אך אם מתבוננים היטב רואים שהשוני הוא משמעותי: "פעם אמר הרבי הרשב"ב: לאדם שתי עיניים, כדי שבעין ימין יביט במעלות הזולת ובעין שמאל בחסרונות עצמו".

על פי הפתגם הזה, מטרת שתי העיניים היא הבחנה במעלה, או בחיסרון, הקיימים אצל

מספר הרבי הריי"צ:

כשהייתי בן ארבע שנים, שאלתי את אבי [הרבי הרשב"ב]: מדוע ברא השם את האדם עם שתי עיניים? והרי די לו בעין אחת, כמו שהוא ברא רק פה אחד וחוטם אחד? ענה לי אבי: היודע אתה אלף בית? כן - ענית. היודע אתה - שואל אותי אבי - כי ישנה שין ימנית ושין שמאלית, מה ההבדל ביניהן? ענית: בשין ימנית הנקודה היא מצד ימין, ובשין השמאלית הנקודה - בצד שמאל. ואז אמר לי אבא: ישנם דברים שצריך להסתכל עליהם בעין ימנית - בחיבה ובקירוב. וישנם דברים שצריך להביט עליהם בעין שמאלית - באדישות וריחוק. בסידור ועל יהודי יש להסתכל בעין ימנית, ואילו על סוכריה ומשחקים יש להביט בעין שמאלית. (ספר התולדות, עמ' 8)

כשחוגגים בין חסידים את יום ההסתלקות של רבי, היום בו מתגלים כל האורות העליונים

שאינני צריך לחפש בהם דבר טוב במיוחד. הם ה', וה' הוא כולו טוב! כאשר ישנו קשר עצמי, מרגיש האוהב שאינו יכול לחיות בלי אהובו. ומה לגבי עין שמאל? לפי פתגם המעלות והחסרונות, עין שמאל מתבוננת פנימה. בפתגם שאמר הרש"ב לבנו, מדובר במציאות חיצונית המביטים עליה בריחוק ובחוסר קשר עצמי. יש לי סוכריה? נחמד. אין לי? לא נורא... יש כאן הנחיה לא להיות כ"עם הארץ אסור לאכול בשר", כלומר קשור וכרוך בגשמיות ובאכילת הבשר. ענייני הגשמיות אולי טובים ושימושיים במקרים מסוימים, אבל אפשר בהחלט לחיות בלעדיהם.

מכאן נלמד גם לפתגם השני, לפיו עין שמאל נועדה כדי להראות לאדם את חסרונות עצמו: כפי שלסוכריה ולצעצוע לא צריך להיות קשור יותר מדי, גם בבחינת החסרונות שלי כדאי להיות אובייקטיבי, לא להגזים ולא להפחית. בעצם, גם זה חלק מאהבת הזולת: החוויה שלו כדבר קיומי, בעוד אני וחסרונותי מעניינים הרבה פחות...

האדם בו מביטים. ההבטה בחסרונות עצמי נועדה להביא לשיפור מתמיד (וחלילה לא לפגום בשמחה על הדברים הטובים שזכיתי בהם, במתנת שמים), וההתבוננות במעלות הזולת מטרתה למידה מהן ואימוץ שלהן. כך התבטא אדמו"ר הזקן בספר התניא, כי "כל אחד מתוקן מחברו". מכל אחד ואחד באפשרותי ללמוד מדה טובה שאין בי, ולקבל אותה ממנו. משמעות המילים "מתוקן מחברו" מתבארת כאן, לא רק כתשומת לב לכך שהזולת מתוקן ממני אלא גם לכך שאני נעשה מתוקן יותר – ממנו, מתוך השפעתו.

אולם בפתגם שלנו, זה שלאחר מכן האיר את כל הנהגתו הציבורית של הרי"צ, ההסתכלות בעין ימין נועדה כדי לחפש את המעלה שיש בסידור או ביהודי? לא. פשוט כדי לאהוב אותו בהיותו יהודי – ללא כל תנאי.

דבר שאינו מותנה, נקרא בחסידות דבר 'עצמי' מפני שהוא משקף את עצם האישיות של האדם. בהסתכלות כזו, כל כך פשוט אצלי שהסידור, החומש והיהודי הם אלוקות, עד

מענות ותשובות

שו"ת עם הרב

בצפיית העתיד או באבחון מדויק של תכונות נפש האדם שנולד באותו חדש (שהרי יש התכללות), אלא בעיקר בהכוונת האדם לעבודת ה' יחודית השייכת לו לפי החדש בו נולד.

מהו ה'תמים' אצל רבי נחמן מברסלב?

הרב שליט"א הסביר בנפלאות [בשיעור 'הנהגת היהודים' בגליון שמיני-פרה] על התמימות במונח של שלמות. המושג תמימות מודגש מאד בברסלב, ואפשר לחשוב שמדובר רק ב'לזרום עם ההשגחה'. הרבה חסידי ברסלב לומדים נפלאות, איך אפשר לראות גם בברסלב שהתכלית של תמימות היא מנהיגות?

מענה

בסיפור החכם והתם של רבי נחמן, התם נעשה בסוף משנה למלך ועוסק בהנהגת המדינה!

מתאימים לפי הכוכבים, זהו איסור חמור בתורה של "לא תעוננו" (סנהדרין סו, א. רמב"ם הלכות ע"ז פי"א ה"ט), מלבד היות הדבר שטות והבל. "עת רצון" איננה תלויה בכוכבים ח"ו, אלא לפי מעשינו (והרי "אין מזל לישראל") – "ואני תפלתי לך ה' עת רצון", אימתי עת רצון? בשעה שהציבור מתפללים" (ברכות ח, א). כדאי ללמוד את מאמר "ואני תפלתי" של הרבי הריי"צ בו מוסבר ש"עת רצון" הוא כאשר "ואני תפלתי לך הוי".

הדבר שראוי ונכון לעשות כדי לדעת את 'סגולת' הזמן, הוא ללמוד על חדשי השנה לפי הקבלה והחסידות, לפי החוש המיוחד לחדש (לפי ספר יצירה) וכח הנפש שלו (כמוסבר בסוד ה' ליראני, ובסדרת שיעורים שהתפרסמה בכרכים ט-י בסדרת **מבחר שיעורי התבוננות**). זוהי הכרות עצמית ממקור מוסמך, ולא ח"ו על פי האסטרולוגיה החיצונית. גם שם, לא מדובר

אסטרולוגיה

אני עוסקת ב"מפות אסטרולוגיות" לשם ניתוח תכונות הנפש של אנשים וכדי לקבוע מתי ישנה עת רצון מתאימה לעשות או להמנע מדברים מסוימים לפי מצב הכוכבים בשמיים. הכל בסיעתא דשמיא ובכלים שרבותינו ותורתנו הקדושה מעמידים למטרה זו. האם גישה זו נכונה ומותרת?

מענה

ראשית, יש להתרחק מהעיסוק במפות אסטרולוגיות וכדו' (לשיטת הרמב"ם כל "חכמת" האסטרולוגיה היא הבל ורעות רוח, ועלינו לדבוק בה' אלקים אמת ולא בדברי השקר. לשיטת הרמב"ן יש באסטרולוגיה ניצוצות עמומים של אמת, אך הצטוונו "תמים תהיה עם ה' אלהיך" דהיינו "לא נדרוש מהוברי שמים ולא מזולתם". וראה באריכות במאמר 'תמימותו של רש"י' בספר **תום ודעת**). לגבי קביעת זמנים

מה פלאוזה שלך?

מכירים שתי דרכים ושיטות עקריות: התחזקות והתחדשות. ישנה דרך בה בכל יום משתפר האדם, מוסיף בעבודת ה', ומחזק את עצמו לעלות עוד ועוד - בדרך זו האדם משנה את עצמו אט-אט, וכל יום מוסיף עוד רגד ועוד נדבך לעצמו.

לעמת זאת, ישנה דרך בה מתחדש האדם כל יום, דרך בה מתחילים כל יום מחדש בעבודת ה' - באפן אחר ושונה משל אתמול. בדרך זו האדם לא מרגיש כי הוא משתפר מיום ליום, אלא שבכל יום הוא אדם חדש, שונה ואחר. דרך זו לעולם אינה מבססת על הדרך בה הלכנו אתמול, הפוך! היא 'מוחקת' את האתמול ומתחילה בגנו חדש ואחר בעבודת ה'.

לתי דרכים פלאוזה -
אצו כד אצו

למרות ששתי הדרכים שונות, אין זה אומר כי כל אחד צריך לבחור בין זו לזו. אצל כל אדם קיים הדחף להשתפר

בהתועדות שערךנו בפתה השבוע לקראת שבת "החדש" וראש חדש ניסן, פנה אלי המורה: "נו רזי, מה אתה לוקח אתה מההתועדות? איך אתה מתקדם בעבודת ה'?" כשהזכרתי למורה את מבצע המשניות של תלמוד התורה, והצעתתי לקבל על עצמי עוד הוספה בלמוד - הוא לא היה כל כך מרצה... "זה מצוין, רזי, אבל לא מספיק כרגע. עכשו הייתי רוצה לשמע ממך משהו אחר, משהו שלא עבדת עליו עד עכשו - ענין חדש לגמרי!"

פתחוקות ופתחולות

בעבודת ה' של האדם עליו ללכת "מחיל אל חיל" מדי יום ביומו. אסור לאדם לעמד על מקומו הקודם - המקום בו עמד אתמול - וצריך הוא להתקדם תמיד. מסבה זו מכנה האדם "מהלך", בגוד למלאכים אשר נמצאים תמיד באותה דרגה בעבודת ה', ומכנים "עומדים".

בדרך העליה וההתקדמות עצמה אנו

שְׁנוֹסְבִיר בְּהַמְשָׁךְ הַמְאֻמָּר) תִּפְקִידוֹ שֶׁל
הָאָדָם לְהִתְחַדֵּשׁ.

הַדְּבָרִים אֲמוּרִים בְּכָל־ל. כְּלוּמַר:
בְּמַהֲלֵךְ הַשָּׁנָה יֵשׁ תְּקוּפָה הַמְיַעֲדֵת
לְשָׁפוֹר, הַתְּחִזְקוֹת וְשִׁנוּי, וְתְּקוּפָה
הַמְיַעֲדֵת לְהִתְחַדְּשׁוֹת מְחֻלָּטוֹת,
לְהִתְחַלֵּה חֲדָשָׁה. אֲבָל כַּאֲשֶׁר אָנוּ
עוֹסְקִים בְּעִבּוּדֵינוּ הַפְּרָטִית, כָּל אָדָם
בְּפָנָי עֲצָמוֹ, עָלֵינוּ לְמַצֵּא אֶת הַתְּקוּפּוֹת
וְהַדְּגָעִים בָּהֶם מִתְּאִימָה לָנוּ דְרָךְ
הַהִתְחִזְקוֹת וְאֵת אֵלוֹ בָּהֶם מִתְּאִימָה
לָנוּ דְרָךְ הַהִתְחַדְּשׁוֹת. כַּאֲשֶׁר אָנוּ בּוֹחֲנִים
אֶת הַדְּבָרִים בְּצוּרָה כְּזוֹ, אָנוּ תּוֹפְסִים
אֶת תְּקוּפּוֹת תְּשׁוּרֵי וְנִיסוֹן כְּסִימְנֵי דְרָךְ,
כְּסֻמָּלִים הַמְיַצְּגִים אֶת שְׁתֵּי דְרָכֵי
הָעִבּוּדָה וּמְלַמְּדִים אוֹתָנוּ - גַּם לְתְּקוּפּוֹת
הַשְּׁנוֹנוֹת בְּעִבּוּדָה הָאִישִׁית - עַל שְׁתֵּי
דְרָכֵי הָעִבּוּדָה.

הַתְּחִזְקוֹת מִצִּי אֶת הָאָדָם;

הַתְּחִזְקוֹת מִצִּי הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא
מֵהוּ הַהֲבִדֵל הַעֲקָרִי בֵּין הַדְּרָךְ בָּה
עָלֵינוּ לְהִתְחַדֵּשׁ לְבִין הַדְּרָךְ בָּה אָנוּ
הוֹלְכִים וּמִתְחַזְּקִים?
בְּדְרָךְ הַהִתְחִזְקוֹת - הַהִתְעוֹרְרוֹת
וְהָעִבּוּדָה בְּאוֹת מִצַּד הָאָדָם, מֵה שְׁנוֹקְרָא
"אֶתְעָרוּתָא דְלִתְתָּא". הוּא רוֹאֵה אֶת
מִצְּבוֹ וּמְבִין שֶׁעָלָיו לְהִשְׁתַּפֵּה, לְהִתְחַזֵּק
וּלְהִתְקַרֵּב לָהּ.

לְעַמַּת זֹאת דְרָךְ הַהִתְחַדְּשׁוֹת תְּלוּיָהּ,
בְּעֲצָם, בְּקְדוּשׁ-בְּרוּךְ-הוּא. כַּאֲשֶׁר ה' **ה'**
בּוֹרָא מִחֲדָשׁ אֶת הַכֹּל - הוּא מִחֲדָשׁ

וּלְהִשְׁתַּנּוֹת, לְשִׁמּוֹד עַל קִיּוּמוֹ וְרַק לְהוֹסִיף
עָלָיו וּלְשַׁפְּרוֹ. אַךְ מִצַּד שְׁנֵי - אֲצֵל כָּל
אָדָם קִיָּם דְּחָף לְהִתְחַלֵּל מִחֲדָשׁ, לְמַחֵק
אֶת הָעֶבֶר וּלְהַבְרֵא מִחֲדָשׁ. לְהִתְחַלֵּל
לְהִיּוֹת אָדָם אַחֵר.

שְׁנֵי הַדְּחָפִים הֵלְלוּ הֵם דְּחָפִים
בְּעִבּוּדַת ה', וְכֹל אֶחָד מִתְּאִים לְתְּקוּפָה
אַחֶרֶת בְּעִבּוּדַת ה' שֶׁל הָאָדָם. לְעַתִּים
חָשׁ הָאָדָם כִּי אֵין לוֹ דְרָךְ לְהַפְּךָ לְאָדָם
אַחֵר, וְיִתְכּוֹן שְׂאֵף אֵינּוּ רוֹצֵה בְּכֹךְ - זוֹ
הִיא תְּקוּפָה בָּהּ מִתְּאִימָה לְאָדָם עִבּוּדָה
שֶׁל הַתְּחִזְקוֹת וְהִשְׁתַּפְּרוּת יוֹם-יוֹמִית.

לְעַמַּת זֹאת, יֵשׁ זְמַנִּים בָּהֶם חָשׁ
הָאָדָם כִּי הִגִּיעַ לְמְבוֹי סְתוּם. בְּמִצַּב בּוֹ
הוּא נִמְצָא כְּעַת לֹא תְּעוֹרֵר הַתְּחִזְקוֹת
אוֹ הִשְׁתַּפְּרוּת, וְעָלָיו לְחַדֵּשׁ אֶת עֲצָמוֹ
לְגַמְרֵי - זֶהוּ זְמַן הַמִּתְּאִים לְעִבּוּדַת
הַתְּחַדְּשׁוֹת.

תְּלִירֵי - לְנֵי וְחִסּוּק; נִיסוֹן - חִסּוּל

אִם רוֹצִים לְהַקְבִּיל אֶת שְׁתֵּי נְטִיּוֹת
הַלֵּב הָאֵלוֹ לְתְּקוּפּוֹת בְּמַהֲלֵךְ הַשָּׁנָה, הֲרִי
שְׁבִלוּחַ הַיְּהוּדִי קִיּוּמוֹת שְׁתֵּי תְּקוּפּוֹת.
יְשִׁנָּה תְּקוּפָה מְבַהֶקֶת שֶׁל הַתְּחִזְקוֹת,
וּלְעַמַּתָּהּ - בְּצַד הַמְּנַגֵּד שֶׁל גִּלְגַּל הַשָּׁנָה
- תְּקוּפָה בָּהּ הַדְּרָךְ שֶׁעַל הָאָדָם לְנַהֵג
הִיא דְרָךְ שֶׁל הַתְּחַדְּשׁוֹת.

בְּחֲדָשׁ תְּשׁוּרֵי - תְּקוּפַת אֱלוֹל וְהִימִים
הַנּוֹרְאִים - עֶקֶר דְּרָכּוֹ שֶׁל הָאָדָם הִיא
דְרָךְ שֶׁל הַתְּחִזְקוֹת, הוּא מְבַקֵּשׁ סְלִיחָה,
עוֹשֶׂה תְּשׁוּבָה וּמְקַבֵּל קְבָלוֹת טוֹבוֹת
לְעַתִּיד. וְאֵלוֹ בְּתְּקוּפַת נִיסוֹן (כְּפִי

ה' 'ימחק' את מערכות הטבע ואת הרגלי החיים שלנו - יהפך אותם לאין - ויברא אותנו מחדש, יש מאין, פעם שמשגל אפלו לקבל את התורה.

חזק בפתחזלות

בחדש ניסן אנחנו הולכים בדרך ה', והעבודה שלנו היא ההתחדשות. למחק את ההגבלה של העבודה הישנה, ולא להמשיך לסמוך עליה ולנסות לשפר אותה - אלא להתחיל משהו חדש, ואם ירצה ה' גם הוא יעזר לנו ויחדש אותנו לגמרי.

חדשים לכבוד החג.

אותנו מלמעלה, ולכן אנחנו לא צריכים כל כך להשתנות. באשר המציאות מתחדשת מלמעלה אין צורך לשפר את המציאות הישנה הקיימת. למען האמת - אנחנו גם לא יכולים. תהליך של התחדשות מתחיל בנפילה גדולה מאוד. ממש כמו צמיחה של צמח חדש, שמתחילה בקבון של הזרע בתוך האדמה - מצב חשוך ונראה חסר תקווה, ממנו רק ה' בכבודו ובעצמו יכול להוציא.

כך היה ביציאת מצרים. עם ישראל היה במצב כה ירוד, עד שהספוי היחיד שלנו להתקרב לה' היה שהוא עצמו יבוא ויגאל אותנו בנסים גלויים.

יוצאת מומצרים

התוועדות הכנה לגאולה

ההתוועדות שתמן אק כח אכל התקיונות

ב' ניסן באולם "הפנסאים" כפר חב"ד

20:30

קולולם "בצאת ישראל"

בניצוחה של חנה גאולה שטרן

19:30

התוועדות נשית

נעמה מנוסי, דיצה אור וחנית גרון

19:00

"לידה של גאולה"

תערוכה

דברי ברכה מהרה"ח הרב גינזבורג שליט"א

אח הערב ילון בניגון ושירה רחל פרנסי, אילת השחר הכהן, עינב בן דקון, יסכה גבריאלי ועוד..

יש כבוד אפיק מספר המקומות אוכל אהרן אהרן

חיועד לנשים גלבד

עלות ברכישה חוקדמת ש"ח 35 | ביום הארוע ש"ח 55 לאדם

טלפון לפרטים 052-580-2974